

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 201

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE: Prešernova 3, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, ponedeljek 4. septembra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1—

Na Poljskem ni uspehov Angleški potniški parnik torpediran Italija se pogaja s Francijo

Nemško vojno poročilo

BERLIN, 4. sept. DNB. Vrhovno vojno poveljstvo je izdalo komuniké, ki pravi, da so nemške čete v Šleziji imele veliko uspeha, posebno severno od Bielefelda. Na pomorjanski fronti so nemške čete zavzele koridor ter prišle do Visle. Sedaj se čete borijo na utrjenih linijah. Poljska konjenica, ki je poizkušala prodréti v Nemčijo, je bila odbita. Aviacija je bombardirala spet nekaj važnih vojaških postojank. Letala so razrušila tri železniške zveze z Varšavo. V bližini Varšave so nemška letala porušila tvornico za letala. Neki vojaški vlak se je po bombardiranju z letala vnel ter eksplodiral. Nemška letala so zrušila 7 poljskih letal in en balon. V gdanskem pristanišču je nemška mornarica potopila poljsko podmornico.

300 MRTVIH, 500 RANJENIH
VARŠAVA, 4. septembra. Protiletalska artilerija je zrušila danes v poznanski oblasti 6 nemških bombnikov. Sovražna letala nadaljujejo z bombardiranjem. Pri Plozu so bombardirali Nemci vlak. Mnogo civilnih žrtev je obležalo mrtvih. V Poznańu so nemške bombe ubile 300 ljudi, 500 je ranjenih. V koridorju so Poljaki znova zasedli mesto Bašin, ki so ga Nemci pred dvema dnevoma zavzeli.

BERLIN, 4. sept. DNB. Varšavski radio je včeraj popoldne javil, naj se prebivalstvo varuje pred strupenimi čokoladnimi bombami, ki jih mečejo nemška letala. Dalje so v Varšavi po radiu razglasili, da so Nemci metali majhne balone, napolnjene s strupenim iveritom in da je mnogo otrok umrlo za zastrupljenjem s strupenimi bombami. Agencija DNB izjavlja, da so ta poročila vseskozi zlagana. Poljska brzojavna agencija trdi, da so nemška letala v mnogih primerih napadala posameznike, tako tudi kmete na

poljih in bolnišnice. Tudi to je laž in frivolna igra z ognjem, pravi berlinska agencija.

BERLIN, 4. sept. DNB. Sinoči je bil Berlin popolnoma zatemnjen. Wilhelmplatz je bil ves v temi. Kljub temu se je zbralo na njem mnogo prebivalstva, posebno žen in otrok ter tovarniških delavcev. Medtem so se odprla glavna vrata kancelarske palače, Hitler se je odpeljal z avtomobilom na poljsko fronto. Ljudje so navdušeno pozdravljali vodjo in vzklikali: »Vodja ukaži, pa gremo tudi mi s teboj, četudi v smrt!«

485.000 OTROK IZ LONDONA

LONDON, 4. sept. Iz Londona so evakuirali že 485.000 otrok. Vsa druga angleška mesta so bila že do polnoči evakuirana.

TUDI LUKSEMBURG

LUKSEMBURG, 4. sept. Z nemške meje so začeli evakuirati prebivalstvo.

Poljsko vojno poročilo

VARŠAVA, 4. sept. PAT. Komuniké štev. 3 vrhovnega poveljstva poljske vojske javlja: Letalski napadi nemškega zrakoplovstva na poljsko ozemlje se nadaljujejo ter terjajo mnogo žrtev. V teku nedelje so bili bombardirani Varšava, Dublin, Radomsko, Torun, Poznań, Krakov, Plock in mnoga druga mesta. Naše letalstvo je napadlo koncentrirane oddelke nemških motornih oddelkov pri Čenstohovi in prizadelo dvema motoriziranim kolonam Nemcev težke izgube. Prav tako so utrpli Nemci težke izgube na njihovih položajih. V soboto so naši letalci v veliki bitki pri Torunu zbili devet, skupaj v teku včerajšnjega dne pa 27 nemških bombnikov. V prvih dveh dneh zračnih bojev je izgubilo nemško vojno zrakoplovstvo nad Poljsko 64 bombnikov. Poljske zračne izgube štejejo 11 letal. Močna ofenziva Nemcev v Šleziji in zahodnem delu Ukrajine se nadaljuje. Sovražnik je vrget v boje močne čete. Močnemu nemškemu motoriziranemu oddelku je uspelo, da je prodril do Čenstohove in nas prisilil, da smo morali zapustiti mesto. Zaradi velike premoči, podprte še z močnim artilerijskim in letalskim ognjem Nemcev, smo bili primorani, umakniti svoje čete iz Šlezije. Vzdolž reke Olše, severovzhodno od Gruzjaza, je sovražna pehota, podprta z oklopnimi avtomobili, močno napadala. V odseku Vzhodne Prusije se obmejni boji nadaljujejo. V oblasti Gdynje in Gdanska smo v protinapadu zavzeli spet Brłowo in Kak. Poljska posadka v Westerplatte se vztrajno drži.

Japonska se ne bo vftkala v zadeve Evrope

TOKIO, 4. sept. Japonska vlada je sklicala sejo, na kateri so se v posvetu o položaju zavzeli za strogo nevtralnost, ker je vojna evropska zadeva. Vse japonske ladje v evropskih vodah naj ne odhajajo iz svojih pristanišč, če so na morju, naj takoj odplovejo v nevtralna pristanišča. Ves pomorski promet z nemškimi pristanišči so Japonci ustavili. Japonski veleposlanik v Rimu, Širatori, ki je bil velik pristaš vojaške zveze med Nemčijo, Italijo in Japonsko, je bil od-

poklican. Pravi, da je po rusko-nemškem nenapadalnem paktu sam zaprosil za razrešitev.

FRANCOSKO-ITALIJANSKA MEJA SPET ODPRTA

NICA, 4. sept. Reuter. Davi so odprli francosko-italijansko mejo, ki je bila nekaj dni zaprta za ves promet. RIM, 4. septembra. V Italiji so ustavljena vsa zabavišča.

SOCIALISTI V BELGIJI

BRUSELJ, 4. sept. Predsednik vlade Pierlot je ponudil socialistom sodelovanje v vladi. Socialisti so sodelovanje sprejeli.

Vojna na morju se je davi začela

Angleški rušilci so ujeli nemški veleparnik "Bremen" — Torpedirana angleška potniška ladja, na kateri je bilo tudi 246 Američanov

LONDON, 4. sept. Takoj po objavi vojne Napovedi Nemčiji je angleška admiralteta izdala vsem hitrim edincam vojne mornarice ukaz, da naj prično z zasledovanjem nemških trgovinskih ladij, v kolikor so še na odprtem morju ter se niso zatekle v nevtralna pristanišča. Poseben oddelek angleških vojnih edinic je odplul na Atlantik, da prestreže nemški veleparnik »Bremen«, ki je po strogo pregledu v newyorški luki odplul proti Evropi. Američani so veleparnik 24

ur pregledovali, ker so sumili, da je pri-nekega rušilca so orjaški parnik zavlekli rejen tako, da se lahko čez noč prelevi v neko angleško luko. Po londonskih vestih je večina nemškega vojnega ladijskega »Bremen« zajeti in v spremstvu ja koncentrirana v Baltiškem morju.

Angleška ladja potopljena

LONDON, 4. sept. Davi ob 4. jutraj je angleška ladja »Athenia«, ki pripada Liverpoolski družbi »Donaldson Atlantic Line Ltd.«, javila, da je 200 milj zahodno od Hebridov torpedirana ter da se z naj-večjo naglico potaplja. Na ladji, ki je bila namenjena v Montreal, je 1400 potnikov, med njimi 246 Američanov, ki so se vračali domov.

Pierre Laval pojde v Rim

Senzacionaina vest o gospodarskih pogajanjih med Italijo in Francijo, ki naj bi prvi prinesle velike ugodnosti in zadoščenje

PARIZ, 4. sept. OGROMNO SENZACIJO SO DAVI VZBUDILE VESTI JUTRANJIKOV, DA SE FRANCIJA IN ITALIJA POGAJATA. GOSPODARSKA POGAJANJA MED OBEMA DRŽAVAMA SO BAJE ŽE TAKO DALEČ, DA BO DANES ODPOTOVAL V RIM NA PODPIS BIVŠI MINISTRSKI PREDSEDNIK PIERRE LAVAL. PRVI RAZGOVORI SO USPILI IN ITALIJA BO DOBILA GOSPODARSKE UGODNOSTI TER ZADOŠČENJE.

PIERRE LAVAL
bivši francoski ministrski predsednik

Vojvoda Kentski mornariški admiral

LONDON, 4. sept. Angleške trgovinske ladje smejo odpluti iz pristanišč le v večjih skupinah. Te skupine bodo spremljale vojne ladje. Kentski vojvoda je prevzel povelje mornariškega admirala.

LONDON, 4. sept. Davi navsezgodaj je bil v Londonu spet zračni alarm. Z luga se je pojavilo neko letalo, za katero pa so kmalu dognali, da je prijeteljsko.

Maribor, 4. septembra

Zivimo z neverjetno naglico. Vesti se menjavajo vsak trenutek. Kmalu bo tako kakor je bilo v abesinski vojni in pozneje v španski. Nihče ni več vedel, kaj je resnica. To dejstvo so poudarile tudi naše radijske postaje, ki so pozvale poslušalce, naj ne nasedajo raznim tujim postojam, ki prinašajo, če že ne lažne, pa vsaj prikrojene vesti. Naše postaje bodo podajale vesti obeh taborov, sodbo pa naj si poslušalci ustvarijo sami.

V tem smislu je bilo izdano tudi včeraj sporočilo oblasti prebivalstvu, naj ne naseda raznim neutemeljenim govoricam in naj se vzdrži vsake demonstracije ali manifestacije za ali proti enemu ali drugemu evropskemu taboru. Mi smo v tej novi svetovni vojni nevrtralni in zaupamo popolnoma naši vladi, ki je na usta popredsednika dr. Mačka dejala: »Mi se ne bomo spustili v nobeno avanturo!« Pri vsej svoji nevrtralnosti pa bomo znali žrtvovati tudi svoje največje dragocenosti. Zadnji poziv novega ministra vojske našim hrabrim vojakom pravi, da »mora naša vojna sila biti pripravljena v vsakem öziru kot nabita puška, da stopi na eno besedo in na en sam ukaz na branik naše lepe domovine kraljevine Jugoslavije«.

Od včeraj lahko mirno rečemo, da je svet v novi vojni. Voja je že svetovna, ker sta tudi Avstralija in Novi Zeland v vojnem stanju z Nemčijo — v nekaj dneh pa bodo storili to tudi drugi angleški dominioni, predvsem Kanada in Južna Afrika.

Anglija in Francija sta držali svoji besedi! Včeraj zjutraj ob enajstih je potekel rok angleškega ultimata, popoldne ob petih pa francoskega. Takoj po preteku obeh rokov sta stopili Velika Britanija in Francija v vojno z Nemčijo. Angleški ministrski predsednik, in pozneje tudi angleški kralj, je izjavil, da je to njegov najhujši udarec: vse svoje življenje je pripravljati mir in sedaj po pet in dvajsetih letih so Angleži spet primorani zagrabit za orožje!

Anglija in Francija se nista nikoli igrali po nepotrebnem z orožjem. Posebno ne Francija, ki je v zadnjih sto letih doživela štiri nemške invazije. Če potuješ po francoskih krajih, kjer se je bila svetovna vojna, boš še danes opazil pokrajine, ki so bile uničene — mrtva drevesa še štrlijo v zrak kot neme priče vojnih grozot. Pa vojaška pokopališča v srednji in južni Franciji! Skoro vsak večji kraj jih ima: najrazličnejši narodi so pustili v Franciji svoje sinove. Franciji in Angliji ni bilo nikoli do vojne. Če se je le dalo, sta rešili spore na miren način. Zdaj pa sta bili preveč ogroženi...

Anglija je v vsej naglici včeraj izpolnila svojo vlado. V rekonstruirani vladi sta tudi dva moža, na katere je z zaupanjem gledal ves demokratični svet in jih imel za svoja prava predstavnika: to sta Winston Churchill in Anthony Eden. Sedaj je demokratični svet lahko miren: Anglija ima narodno vlado.

Sovražnosti so se že začele. Poročilo, ki ga prinašamo na drugem mestu, že pravi o torpediranju neke angleške potniške ladje. Na tej ladji je bilo tudi večje število ameriških državljanov. Ali se ne ponavlja zgodovina? Ameriški prezident je sicer izjavil, da bodo Zedinjene države ostale nevtralne. Toda tudi nevtralci si lahko ustvarijo svoje mnenje. Angleži so že zavarovali z vojnimi ladjami svoje trgovske transporte.

Na Poljskem se bijejo hudi boji. Nemci so zavzeli poljsko božjo pot Čenstohovo, ki leži tik nemške meje. Tudi koridor so že presekali s tanki. Poljaki so itak imeli načrt skrajšati fronto ter so pustili pasti koridor. Ostanke poljske vojske ob morskimi obali pa so zavzeli mesto Puk; poljska posadka v Westerplatte, predmestju Gdanska, se še drži. To je novi Alcazar.

Najbolj tatarske vesti pa prihajajo iz Italije. Kontrolirati jih je nemogoče. Ni neverjetna rekonstrukcija italijanske vlade, ki naj bi jo s svojo avtoriteto izvedel prestolonaslednik Umberto. Eno dejstvo je danes gofovo: iz Nice prihaja poročilo, da je bila davi

„Sedaj se bomo rame ob ramenu borili!“

Veliko navdušenje po vsej Poljski zaradi odločne podpore Londona in Pariza — „V bodočnost moramo gledati s polnim zaupanjem“

VARŠAVA, 4. sept. PAT javlja: Ko je bila razglašena zgodovinska odločitev Velike Britanije in vsebina Chamberlainovega govora po londonski radio postaji, je poljski radio takoj prenesel radostno vest po vsej državi. Ves je izzvala povsod navdušenje in zadoščenje. Premivalstvo Varšave se je takoj zbralo pred angleškim poslanštvom in med ogromnimi manifestacijami vzklikalo Veliki Britaniji. Kmalu zatem se je zvedelo o vstopu Francije v vojno, manifestacije so se ponovile pred francoskim poslanštvom. Zunanji minister Beck, ki se je peljal v angleško poslanštvo, je bil vso pot pozdravljen od manifestantov. Navdušenje prebivalstva je doseglo višek, ko sta se na balkanu poslanštva javila Beck in angleški veleposlanik Howard Kennard. Beck je imel na zbrane podžigajoč govor, polno zahvale velikemu angleškemu in francoskemu narodu. V nagovoru je množici vzkliknil: »Naj dolgo živi angleški kralj.« Kennard pa je dejal: »Saj se bomo ramo ob ramenu borili. Naj žive junaška poljska in britanska vojska!«

VARŠAVA, 4. sept. PAT. Angleški veleposlanik Kennedy je izjavil predstavnikom tiska, da preživljamo zdaj zgodovinske trenutke. Po njegovem mnenju pa bo zmaga pravica in moralni odnosi bodo spet zavladali v svetu. V bodočnost moramo gledati s polnim zaupanjem.

VARŠAVA, 4. septembra. PAT. V svojem govoru, ki ga je imel po radiu je minister Beck med drugim dejal: »V trenutku, ko se naša vojska bori za neodvisnost poljske države ni dobro, da se dajejo dolga pojasnila. Razlogi, ki so dovedli do vojne, bodo naknadno razčiščeni. Kar je pa že danes jasno, je dejstvo, da se naš narod bori proti invaziji in da uživa simpatije vsega civiliziranega sveta.«

Notorno je in nihče ne bo mogel ugovarjati, kdo je napadalec in kakšni so razlogi, ki vodita vojujoči se državi. V naši politiki v miru smo, razen tega, kar pomeni tekočo politiko, zmerom branili določena načela. Globoko prepričani, da niti ena država ne more trajno obstajati brez moralnih načel, kakor tudi dejstvo, da materialno blagostanje ne izraža pravi smisel humanosti, izjavljamo odkrito, da bomo ta načela branili do kraja.

V boju, ki ima ideološki značaj in ki se je pojavila še pred tem oboroženim spopadom, smo se našli na isti liniji z onimi velikimi narodi, ki prav tako cenijo naša moralna načela. Ob naši strani je Francija, naša stara zaveznica, prav tako deli z nami naše poglede Velika Britanija. Kolikor bolj se je javljala nevarnost, ne samo za našo domovino, temveč tudi za ves svet, tembolj so se krepile vezi, ki jih imamo s tema dvema narodoma, tako da je oblika našega sodelovanja z njimi postala konkretna. Verovali smo, da bosta oni držali oboje, ki sta nam jih dali, kakor verujemo, da bomo prebrodili vse težke izkušnje stvarnosti.

Navajajoč ta zgodovinski trenutek se spominjam razgovora, ki sem ga imel z maršalom Pilsudskim, v katerem je on v lahki obliki izrazil nekaj misli o politiki, kakršno bi morali zavzeti v težkih trenutkih. Te njegove misli bi se mogle sumirati tako: »VODITI JE TREBA«.

KRENO POLITIKO Z LJUDMI, KI JIM ČAST NI PRAZNA BESEDA!« Izhajajoč iz tega načela, se je Poljska vedno prizadevala, da se reši nevarnosti, ki lahko ogrozi ves mir vsega sveta.

Držeč se te politike, ponavljam, nismo bili razočarani, tudi ne naši zavezniki, tudi ne bodo, zdaj ko naši vojski pod poveljstvom maršala Rydz Smyglija v težkih trenutkih hrabro stojijo pred sovratnikom, dobro vedo, da je za njimi ves narod, čeprav je zdaj izpostavljen obstrdanju iz zraka proti vsem načelom humanosti.

Kljub temu ni poljski narod napadeno ostrašen in se ne boji bodočnosti, kar je prepričan, da brani le svoje pravice. Poljaki, ki smo v svoji zgodovini zabeležili strani naše moči in trpljenja, smo ohranili na umu vse težke preizkušnje.

Franco proti razplamteli vojni

Voja naj se omeji le na neposredno prizadeto področje

MADRID, 4. sept. Reuter. Sinoči je govoril v radiu general Franco in apeliral na dobro voljo in odgovornost vseh narodov in vlad, zahtevajoč, da se uporabijo vse sile, da se sedanji spopad lokalizira. Bila bi bila odgovornost, je nadaljeval Franco, če se sedanji spopadi razširijo na ostale države in morja s področja, na katerem se je vojna začela.

Razširjenje vojnega prostora je brez vseke koristi za narode in prinaša s seboj velike pretresljaje svetovnega požara. Skupno bogastvo narodov in svetovna trgovina bi bila zelo prizadeti. »Čim daljša in večja bo vojna, tem večje bo sovraštvo in razdor, ki se bo zasedalo med narodi v bodoče!« je končal Franco.

USA v vsakem primeru nevtralne

Roosevelt pripravlja proklamacijo na narod — Vlada bo storila vse, da bo ostala izven nove vojne — Latinske države Južne Amerike proti vmešavanju v evropske spore

WASHINGTON, 4. septembra. Havas. Roosevelt je snoči naslovil na narod preko radia poslanico, v kateri je naglasil, da je upal, da bo mir ohranjen. Spominjal je vse napore, ki jih vlada USA vložila v korist miru. Treba je ugotoviti, da so nesrečni dogodki zadnjih let zasnovani na uporabi sile in pretnji s silo. Vpliv USA je šel za tem, da se v svetu ostvari pravični mir, ki bi izključil uporabo nasilja nad narodi. Ko je naglasil, da ne namerava poslati v Evropo ameriških čet, je Roosevelt nadaljeval: Za zdaj pripravljamo proklamacijo o ameriški nevtralnosti. To bi napravili tudi tedaj, če bi ne bilo zakona o nevtralnosti, ker je takšna deklaracija v skladu z ameriško politiko in mednarodnim pravom. Po tej proklamaciji bodo izvršene razne izpremembe na nevtralnostnem zakonu. Mi v veliki večini verujemo v duhovno vrednost, ki

se protivi uporabi orožja in bomb iz zraka. Američani morajo skrbeti za varnost svoje celine, ki jo odbajajo oceaniki. Pozval je narod, naj ohrani enotnost, vlada bo ostala nevtralna. Od naroda se seveda ne more zahtevati, da ostane v mislih nevtralen, da zataji svoj duh, svojo zavest. Vlada bo storila vse, da bo ostala izven nove vojne. Dokler bo le mogoče, bodo USA ostale v miru.

BUENOS AIRES, 4. septembra. Javno mnenje Argentine zahteva, da ostanejo latinske države Južne Amerike ob strani in da se ne vmešavajo v evropski spor. V zvezi s tem je napravila močan vtisk izjava Brazilije, ki hoče v vsakem primeru ostati nevtralna. Predsednik Kolumbije Sanths, je poslal predsedniku Argentine brzojavko, v kateri naglašajo potrebo složnosti ameriških držav glede na evropski spor. Argentinski prezident Ortis je od-

govoril, da pozdravlja to iniciativo in da bo njegova vlada v tem smislu stopila v stike z ostalimi državami Amerike.

LONDON, 4. IX. Reuter. Imenovani so vrhovni poveljniki angleške vojske General GORT (glej sliko), sedanjí šef generalnega štaba je postavljen za poveljnika angleških čet na bojišču. IRONSIDE, ki je bil nedavno v vojaški misiji v Varšavi, je postal načelnik imperialnega generalnega štaba. General sir Walter KIRK pa je postavljen za komandanta domačih čet.

Vojna vlada v Angliji

LONDON, 4. sept. Angleška vlada je izpolnjena in ima značaj vojnega kabineta. Ministrski predsednik je ostal Chamberlain. Čuvár državnega pečata je sir John Simon, mornariški minister Winston Churchill, vojni minister Kingsley Wood. Eden je postal državni tajnik za dominione.

TUJA LETALA NAD HOLANDSKO HAAG, 4. septembra. Havas. Tuja letala so se pojavila nad Holandsko. Vlada smatra to za težko prekršitev njene nevtralnosti. Uvedene so stroge mere.

NEMSKO LETALO V LITVI KOVNO, 4. sept. Včeraj je na litvanskem ozemlju pristal prvi pilot vojske, ki se je moral zasilno spustiti na litvanskem ozemlju.

Mariborska napoved: Malo oblačno in celovno vreme. V soboto najvišja temperatura 28, včeraj 24, danes najnižja 13,5. Popoldne 23,6.

A Nemčiji so odvzeli

vse večje radijske aparate

BERLIN, 4. sept. Reuter. Vlada je sklenila odvzem vseh privatnih radijskih aparatov, na katerih se morejo slišati tuje radijske postaje. Ta sklep utemeljuje

»Völkischer Beobachter« s tem, da mora Nemčija na vsak način dobiti »vojno živce«.

Prchala - poveljnik čeških legionarjev

VARŠAVA, 4. sept. PAT. Maršal Edvard Smygli Rydz je podpisal ukaz o imenovanju češkega generala v emigraciji Prchale za poveljnika čeških in slovaških legionarjev na Poljskem. Obenem je izdal tudi proglas na vse Čehe in Slovake v emigraciji.

odprta francosko-italijanska meja. Ta meja je bila že nekaj dni zaprta za ves promet. Meje pa ne bodo šli odpirati, če imajo namen stopiti v vojno! Največjo senzacijo so povzročile današnje vesti pariških listov — vesti še piso kontrolirane! — da bo še v teku današnjega dneva odpotoval v Rim bivši ministrski predsednik Pierre La-

val ter podpisal z Italijo gospodarsko pogodbo, pri kateri naj bi Italija dobila zadoščenje ter gospodarske ugodnosti. Ta vest je sicer senzacionalna, verjetna pa popolnoma: saj je bilo že dolgo časa mogoče videti, kam bo šla Italija v primeru vojne. To je tudi italijanski odgovor na sklenitev rusko-nemškega pakta.

Rr.

Anglija in Francija v vojni z Nemčijo

Potek zgodovinskih dogodkov do napovedi vojne iz Londona in Pariza — Odločen nastop Daladierja in Chamberlaina pred parlamentom — Odgovor Nemčije na ultimatum — Hitler nemškemu narodu pred odhodom na fronto — Angleški kralj vsemu imperiju

Na predvečer odločilnih dogodkov

Bela knjiga o dogodkih

Angleška vlada je objavila »Belo knjigo« z dokumenti o pogajanjih med Londonom in Berlinom v dneh od 22. do 31. avgusta t. l. V njih angleška vlada z dokumenti ugotavlja, da niti njej niti poljski vladi nemški predlogi za mirno ureditve spora niso bili sporočeni na način, da bi se še mogla začeti neposredna pogajanja med Berlinom in Varšavo, ker je veleposlanik Henderson prejel pismen dokument o njih šele nekaj hipov pred njih objavo po nemškem radiu v četrtek zvečer, ko jih ni mogel več sporočiti v Varšavo, ker so bile medtem telefonske zveze s Poljsko že prekinjene.

Herriot in Daladier v francoskem parlamentu

V soboto ob 15.30 je bila seja francoskega parlamenta. Okrog palače državnega zbora so se zbrale množice ljudstva, ki so zasedle vso obalo Seine tja do zunanjega ministrstva. Točno ob 15. uri je predsednik parlamenta Herriot prebral vladne uredbe o sklicanju parlamenta ter zakoniki predlog za nove kredite v svrhu obrambe domovine. Herriot je v svojem govoru popisal krizo zadnjih dni in obsodil napad na Poljsko, pri čemer mu je vsa dvorana izvzemesi komunistov ploskala. Govoril je tudi o rusko-nemškem paketu, ki ga je ogorčeno obsodil. Tudi tukaj mu je ploskala vsa dvorana, razen komunistov. Herriot je dobesedno dejal: »Vstopamo v borbo s stisnjenimi zobmi. Vsi veste, kaj to pomeni. Vse materialne in moralne sile, ki hočejo braniti človečansko dostojanstvo, se morajo zbrati. Narodi, ki smo jih pomagali osvoboditi, ki so se organizirali po načelih naše demokracije in naše duhovne omike, so v nevarnosti. Zberimo se vsi brez izjeme, ko da bi bili člani ene same družine, in čast, da brani domovino. Med nami ni prostora za noben drug ključ več, kakor za tega: Živela Francija!«

*

Ko je prevzel besedo predsednik vlade Daladier, je vsa zbornica vsjala in ploskala. Med najglobojše tišino je Daladier javil zbornici, da je izbruhnila vojna. Nemčija je Poljsko nenadno napadla. Anglija in Francija sta se zaman trudili, da bi preprečili ta spopad. Francija je svojo obveznost zvesta in je odločena, da jih ne drži do kraja. Prepričan sem, da bo naš glas slišal sleherni svobodni človek in da ga bodo slišali vsi narodi sveta, ta poziv, da je svoboda ogrožena in da jo je treba braniti. Anglija je edina, združena, bolj kot mi, v tej misli. Ni v vprašanju obramba našega naroda, ampak tudi lo je potrebno, da napravimo enkrat konec vsem nasiljem.

Daladier je na to počastil Roosevelta in se mu zahvalil za njegove mirovne navedbe. Tudi Francija je Nemčiji poslala svoje posredovalne predloge. Odgovor je znan. Daladier je čestital tudi italijanski vladi na njenih plemenitih naporih, da se reši mir. Nemški napad na Poljsko je obenem tudi napad na Anglijo in Francijo. Ne gre za nemško-poljski spor, marveč za nov diktatorski pohod nemške velike, da bi zagospodovala nad Evropo in nad svetom. Poljska je sedaj napadena. Anglija in Francija bosta svojo dolžnost do Poljske izpolnili brez nadaljnega. Ako bi Francija tega ne storila, bi bila ob čast bila tudi sama izpostavljena najhujšemu napadu. Kajti, kakšno vrednost naj ima napad, dano naši Alzaciji in Loreni, ko Avstriji, Češkoslovaški in Poljski, zaničana. Napadalec bi se obrnil proti Franciji. Nemškega naroda ne sovražimo, to, da ako se vdamo sedaj, potem smo narod, ki je zrel za poraz in za suženjstvo. Ko

bodo naši vojaki šli na fronto, ne bodo imeli v srcu nobenega sovraštva do nemškega naroda, a vedeli bodo, da morajo braniti svobodo svoje materinske dežele. Gospodje, v tej usodni uri, ko se odločuje usoda Evrope, vam govori Francija skozi usta enega svojih sinov, ki je v imenu vseh sprejel žrtve, ki so potrebne. Zberimo se, navdahnimo se z duhom, ki nas je vodil v vsej naši dolgi zgodovini. Gospodje, v tej uri je samo Francija, ki poveljuje!

Mussolinijevo posredovanje

Na višku dogodkov v diplomatskih središčih zahodne Evrope, ko je po nalogu angleške vlade berlinski veleposlanik Henderson dobil navodila, naj sporoči nemški vladi ultimativno noto glede umika nemških čet iz Poljske, se je v soboto okrog 18. ure razširila po Londonu in Parizu senzacija, da je v zadnjem trenutku nastopil Mussolini kot posrednik. Na meji diplomatske izčrpanosti posredovanja je predsednik italijanske vlade predlagal, naj se sovražnosti na vzhodu Nemčije ustavijo in skliče konferenca petorice sil, na kateri bi sodelovale Nemčija, Poljska, Anglija, Francija in Italija ter neposredno rešile nemško-poljski spor. Anglija in Francija sta načelno že spočetka odklonili novo Monakovo, enkrat razočarani angl. lordi se niso hoteli spustiti v pogajanja, po izigravanju dane besede. Zahtevali sta za takšen postopek, da se nemške čete najprej umaknejo iz Poljske, potem bo dana možnost za pogajanja v mirnem ozračju.

Plaz dejanj na usodno nedeljo

Chamberlain o vojni napovedi

Prišla je nedelja, odgovora iz Berlina na angleško-francosko ultimativno noto ni bilo. Ministrski predsednik Chamberlain je imel ob 11.15 govor po radiu na angleški narod. Chamberlain je dejal: Davi ob 9. je angleški poslanik spet sporočil nemški vladi, da ako do 11. dopoldne nemška vlada ne izjavi svoje pripravljenosti, da umakne svoje čete iz poljskega ozemlja in ako angleška vlada do tiste ure nima zadovoljivega odgovora v svojih rokah, nastopi vojno stanje

Hitlerjev proglas vojakom

Ob 1. popoldne so nemške radijske postaje sporočile, da je Anglija napovedala Nemčiji vojno.

Kancelar Hitler je izdal proglas na vojsko, v katerem je dejal, da hoče Anglija Nemčijo obkoliti. Prepričan je, da bo Nemčija zmagala. Najprej je treba pre-

Ko je predsednik Chamberlain zapuščal zbornico, ga je zunaj čakal šofer z jekleno čelado in pripravljeno plinsko masko.

Ugotovitve angleškega radia

Angleške radio postaje so nato prebrale uradno poročilo o objavi vojnega stanja med Nemčijo in Anglijo:

»Dne 1. septembra je angleški poslanik v Berlinu po nalogu vlade Nj. Veličanstva sporočil nemški vladi, da bo Anglija, ako nemška vlada ni pripravljena dati zanesljivega zatrdila, da bodo boji proti Poljski prenehali in da se bodo nemške čete umaknile s poljskega ozemlja, takoj izpolnila vse svoje obveznosti do poljske države. Davi ob 9. je angleški poslanik v Berlinu po nalogu naše vlade sporočil nemški vladi sledeče: Ako nemška vlada do danes ob 11. dopoldne srednjeevropskega časa ne bo dala dovoljnega odgovora, da je pripravljena ustaviti sovražnosti proti Poljski in svoje čete umakniti iz Poljske in ako njen odgovor do 11. ne bo v rokah vlade Nj. Veličanstva, smatra Anglija, da se od te ure naprej nahaja v vojnem stanju z Nemčijo. Vla-

Halifax lordski zbornici

Ob 19.40 je govoril v lordski zbornici zunanji minister lord Halifax, ki je dejal: Angleška in francoska vlada doslej na svoje svarilne predloge, ki sta jih dostavili sinoči nemški vladi, še nista prejel nobenega odgovora. Mogoče je, da je ta odložitev odgovora v zvezi s predlogom, ki ga je stavila italijanska vlada, da naj namreč sovražnosti takoj prenehajo in da naj se sestane takoj konferenca Anglije, Francije, Italije, Nemčije in Poljske. Cenimo italijanski predlog, toda ne moremo sodelovati na konferenci, dokler je v teku nemška invazija na Poljsko in bombardiranje poljskih mest. Nemčija stremi za enostransko ureditvijo spora s silo. Angleška vlada bo morala preiti k akciji, če se Nemci takoj ne umaknejo s Poljske. Angleška vlada je v konzultaciji s francosko vlado glede določitve časa, do katerega mora žvedeti, ali je Nemčija voljna, da se umakne. Če se Nemci umaknejo, je Anglija pripravljena še vedno smatrati, da je pozicija ista, kakor pred prekoračenjem Poljske meje. Potem so odprta vrata za diskusijo med Nemčijo in Poljsko v obliki, ki naj varuje življenjske interese Poljske in prevzete garancije. Če hočeta Nemčija in Poljska, da druge sile sodelujejo pri diskusiji, smo pripravljeni to odobriti. Ne priznamo veljavnosti in osnovanosti odločitve o priključitvi Gdanska, kakor tudi ne nemške akcije v tej smeri. Nemška akcija je zadnji korak v enostranskem porabljanju mednarodnih instrumentov. Glede Gdanska so brezpogojno potrebna samo pogajanja.

čija angleško zahtevo odklonila. Odgovor pravi med drugim: Nemčija odklanja sleherni ultimatum od strani Anglije, še manj pa misli, da bi sprejela angleške zahteve. Mesece in mesece je trajalo vojno stanje na nemško-poljski meji. Vsega tega je bila kriva versailleska pogodba. Poljska je dosledno odklanjala vse mirovne ponudbe in mirovne pogoje za ureditev tega razmerja. Nemčija ni imela nikdar namena, da bi skušala uničiti Poljsko in njeno samostojnost. Nemčija je zahtevala le revizijo versailleske pogodbe, katero so vsi pametni ljudje, pa tudi mnogi angleški državniki kmalu potem, ko je bila sklenjena, označevali kot nemogočo in neznosno. Angleška vlada je dala poljski vladi generalno pooblastilo. Dala ji je bianco menico, s katero je Poljska lahko razpolagala po svoji mili volji. Čim je Poljska dobila taka zagotovila, se je poljski teror nad Nemci in nad Gdanskim strašno povečal. Vse to je bilo znano tudi angleški vladi. Anglija bi lahko opozorila poljsko vlado, da je tako početje nečloveško in da se ne sme več nadaljevati. Angleška vlada pa tega ni storila. Nasprotno, vzpodbujala je Poljsko. S tem je Anglija pozročila neznosno napetost in končno vojno, za katero nosi vso odgovornost. Vse mirovne poskuse je poljska vlada onemogočila, ne da bi angleška vlada medtem posredovala v Poljski. Neški narod se ne bo nikdar pustil dušiti od poljskega naroda! Nemčija zato odklanja angleški ultimatum.

Angleški kralj vsemu imperiju

Ob 18. je imel angleški kralj radio govor, ki ga je poslušal ves imperij.

»V tej težki uri, morda najbolj usodni v naši zgodovini, pošiljam svojo poslanico vam vsem, doma in v deželah onstran morja. Že drugič v življenju večine iz-

med nas smo v vojni. Mnogo in mnogo smo se trudili, da bi našli miren izhod iz sporov med nami in med onimi, ki so danes naši sovražniki. Bilo je zaman. Prisilili so nas v vojno. Toda mi sprejememo to novo breme, da se obnovi red svobode na svetu. Uveljaviti se je hotelo načelo sebičnega zasledovanja našilja proti svobodi in neodvisnosti drugih držav. Takšno načelo, čeprav zavito, je primitivno: moč je pravica. Ako bi to načelo zmagalo, bi prišel v nevarnost ves angleški imperij in vsi narodi bi bili v neprestanem strahu, izgubljeno bi bilo vsako upanje na varnost med narodi. To je alternativa, ki je pred nami. Nemogoče je misliti, da ne bi sprejeli te borbe. Zato iz dna srca kličem svoje narode doma in onstran morja, naj sprejmejo to našo borbo. Naj bodo močni in složni v teh hudih časih. Naloge bodo hude in temni dnevi bodo pred nami. Kajti vojna ne bo omejena samo na bojna polja. Tudi oni doma bodo izpostavljeni njenim strahotam. Toda to je vojna za pravico. Ponižno in s spoštovanjem polagam našo stvar v božje roke. Pripravljeni na vsako žrtve bomo zmagali. Z božjo pomočjo bomo zmagali. Naj vas Bog blagoslovi vse!«

Veleposlaniki so odšli

BERLIN, 4. sept. Angleški veleposlanik Henderson in francoski veleposlanik Coulondre sta v nedeljo opoldne zaprosila za svoje potne liste, ki so jima bili tudi takoj izročeni. Popoldne sta oba diplomata zapustila nemško prestolnico in z avtomobili odpotovala proti zapadni meji.

Soglasje opozicije

Po govoru Chamberlaina je spregovoril vodja opozicije Greenwood. Za njim je govoril vodja liberalne opozicije sir Archibald Sinclair, poslanec Mac Covern ter bivši ministrski predsednik Lloyd George.

gazit Poljsko, potem pa udariti na zahod. Za špekulante je določena smrt — nihče ne sme v vojni obogateti. Vojna bo na vzhodu končana v nekaj mesecih. »Se danes odhajam k vzhodni vojski!« je zaključil Hitler svoj razglas.

da Nj. Veličanstva do sedaj ni dobila od nemške vlade nobenega odgovora. Zatorej objavlja, da je v tem trenutku nastalo vojno stanje med Anglijo in Nemčijo.

Francoska vojna napoved

Francoska vlada je dala svojemu poslaniku v Berlinu v nedeljo opoldne nalog, da sporoči nemški vladi, da bo med Francijo in Nemčijo nastopilo vojno stanje, ako nemška vlada do 17. ure ne izjavi, da je pripravljena ustaviti sovražnosti proti Poljski in svoje čete umakniti s poljskega ozemlja. Zadnji rok poteče ob 17. Ker nemška vlada do 17. ure ni poslala Franciji nobenega odgovora, je po službeni objavi, ki jo je izdala francoska vlada in ki je bila sporočena francoskemu narodu v posebni poslanici predsednika vlade Daladiera, nastopilo vojno stanje med Francijo in Nemčijo.

Odgovor nemške vlade

Nemški poročevalski urad je po poteku roka, ko je že nastopilo vojno stanje med Nemčijo in Anglijo, objavil, da je Nem-

Novice

Nastop slovenske mlade generacije

Važna izjava mlade slovenske generacije, zbrane v gibanju okoli »Kmetijske prosvete«

Zgodovinsko pomembni notranje-politični dogodki so sprožili v posameznih gibanjih in skupinah silno živahno delovanje. Samo po sebi se razume, da je stopila na plan zlasti mlada generacija, ki je morala vse doslej stati ob strani ter z obžalovanjem zreti na včasih silno škodljivo delo starejše politične generacije, ki se kljub vsem velikim napakam nikakor ni umaknila s pozorišča, da si ljudstvo samo večkrat dovolj jasno povedalo, da take politike ne mara več ter jo odločno odklanja. Podobno je, da se bodo razmere v tem pogledu poslej vidno izboljšale, čeprav je še nekaj skrahiranih politikov, ki bi radi preslepili slovenski narod ter se za vsako ceno obdržali na površju. Kdor danes pozna razpoloženje med ljudskimi množicami, za tega ni nobena uganka, da bo dala vprav mlada generacija ton vsej bodoči naši politiki.

Včeraj je bil v Mariboru v Narodnem domu širši sestanek okrajnih odborov »Kmetijske prosvete« severne Slovenije. Skoraj polnoštevilna udeležba dokazuje, da se pristaši mladega kmetijskega in narodnega gibanja v polni meri zavedajo vprav v teh dneh velike odgovornosti, ki sloni na ramah mlade generacije. Sestanek je vodil predsednik mariborskega okrajnega odbora g. Šumenjak iz Sv. Marjete ob Pesnici. Na sestanku so poročali gg. dr. Igor Rosina, Vladimir Kreft, Janko Jurkovič, inž. Josip Teržan, Knez, Novačan, Kramberger, urednik France Gerželj in drugi. Posamezni referenti so obravnavali težke razmere na podeželju ter novo nastali notranje-politični položaj. Ob zaključku je g. dr. Rosina predlagal resolucijo, ki jo je odbor po temeljiti presoji soglasno sprejel.

Resolucija

Člani okrajnih odborov »Kmetijske prosvete« severne Slovenije, zbrani na skupni seji 3. septembra 1939, podajajo naslednjo izjavo:

1. Pozdravljamo sporazum od 20. avgusta 1939 in čestitamo bratskemu hrvaškemu narodu in njegovemu predstavniku g. dr. Vladimirju Mačku k doseženemu uspehu. To storimo v trdnem prepričanju, da je s tem sporazumom dobila naša velika jugoslovanska domovina in država, ki nam vsem zamore edina trajno zaimčiti narodno in gospodarsko svobodo in samostojnost, trdne osnove enotnega hotenja, gospodarskega napredka in političnih svobod. Kot pokretaši slovenskega kmetijskega in kmetikomladinskega pokreta se veselimo tega dogodka tem bolj, ker predstavlja eminenten uspeh hrvaškega kmetstva, ki — okrepljeno s tako politično močjo — pomeni tudi za našega slovenskega kmeta jamstvo boljše gospodarske bodočnosti.

2. Prepričani smo, da bo istih pravic in svobod, kot jih je dosegla Hrvatska, deležna tudi Slovenija, ki po krivdi vodilne politične generacije ob priliki sporazuma ni dosegla mesta enakovrednega sopolgodbenika, ki sicer Sloveniji pripada. Z velikim in nedeljnim zadoščenjem smo sprejeli izjavo podpredsednika vlade g. dr. Vladimirja Mačka o pričakovani demokratizaciji našega javnega življenja, ki jo po tolikih letih pritiska tako zelo potrebuje tudi slovenski narod, da bo zamožgal razviti vse svoje duhovne sile in končno svobodno izpovedati svoje politično mnenje.

3. Vemo, da široke množice našega naroda težko pričakujejo prepoved slovenskega javnega življenja. V tej težnji jim je dal nedavni zgodovinski dogodek naše državne konsolidacije nove nade in pobude. Trdno smo pa prepričani, da tega prepoveda v svobodoljubni in kmetisko-demokratski Sloveniji ni mogoče doseči po stari poti in starem načinu in pod starimi imeni. Treba je torej najti novo politično-organizatorne oblike, ki smo jih pripravili in odločili oživotvoriti, čim bo za to dana najavljena zakonita možnost. Po tolikem trudu, ki ga je vložila naša generacija v kmetisko-prosvetno in pokretaško gibanje, se smatramo — politično neobremenjeni — poklicani hvaleževati hkrati tudi temu slovenskemu osnovnemu stanju ono poli-

tično pomembnost, ki mu gre, pri čemer smo prepričani, da bomo našli pri vsem našem demokratičnem delavstvu in meščanstvu potrebno razumevanje. Ob enem pa še posebej poudarjamo, da se bomo ramo ob rami z vsemi slovenskimi stanovni borili za skupne pravice vse Slovenije, želeč pri tem, da se v Sloveniji čimprej likvidira neznosno dediščino politične preteklosti, kar bo šele dalo možnost, da se v Sloveniji ustvari novo močno in skupno narodno gibanje, ki bo dočela prepovedati slovensko javno življenje.

4. Slovenski kmetisko-prosvetni pokret, ki ga predstavljamo, se zaveda, da je obenem narodni pokret, ki hoče samostojno zanesti čustva pripadnosti svobodnemu narodu in državljske zavesti v zadnjo kmetisko koč našega obmejnega slovenskega ozemlja. Tako narodnostno aktiviziranje našega malega človeka pa je mogoče doseči le, ako temelji na stanovski samozavesti in prepričanju, da

zamore kot enakovreden državljani na svoji zemlji svobodno sodočati in sodelovati na izboljšanje svojega socialnega in družbenega položaja, ki mu kot članu državnega naroda in narodni pomembnosti pripada.

5. Ugotavljamo nujno potrebo skupnega nastopa vseh demokratskih in svobodoljubnih sil Slovenije. Vendar pa ta nastop ne more biti brezpogojen, če hočemo obvarovati narod pred novim razočaranjem, ki bi moglo biti usodno za njegovo politično vzgojo in ki bi moglo do kraja izpodkopati njegovo zaupanje v potrebo lastne udeležbe v javnem življenju. Slovenskega naroda ne sme več začetni občutek, da se ga hoče še enkrat žejnega prepeljati čez vodo. Tak občutek pa bi se brez dvoma pojavil v slovenskem narodu, ako bi se nova politična doba začela pod starimi političnimi formacijami in njih politično obremenjenimi vodstvi.

P. Šegula

Spomenik velikemu Sokolu dr. Pivku

Včeraj je bil za markovsko Sokolsko četo in za Markovčane največji domači praznik, katerega so se že dolgo veselili. Sokolska četa pri Sv. Marku je z nemahljivo sokolsko voljo premagala vse težkoče in si zgradila svoj dom. Na veliko svečanost markovske Sokolske čete so prihiteli Sokoli iz bližnje in daljne okolice. Najiskreneje pa je treba pozdraviti udeležbo Fantovskega odseka v krojih. Tudi Ptujčani so se odzvali v lepem številu. Od Markovc pa do novega doma se je vila pisana povorka s prapori na čelu. Br. Kostanjevec Mirko je pozdravil navzoče odličnike: g. majorja Markovića, komandanta mesta Ptuja, prav posebej pa Fantovski odsek in druge. Dalje so govorili br. dr. Salamun Franjo, ki je otvoril novi dom, br. Mohorko Josip je govoril v imenu Sokolske čete Maribor I,

katere je ustanovil markovski veliki rojak dr. Ljudevit Pivko; dalje še dr. Goršek Milan in v imenu delavskega društva »Vzajemnosti« v Ptuj dr. Šegula Janko. Vsi so poudarjali pomembnost novega doma, v katerem bodo mogli Markovčani razviti vse svoje sile. Tu bo žarišče prosvete doraščajoče mladine. Od tod bodo izhajali dobri gospodarji in dobre gospodinjice. Ta dom bo najlepši spomenik na dr. Ljudevita Pivka. Nad vse pa so pozdravili važen dogodek, ki ga bo treba zabeležiti v slovenski zgodovini, to je priučujočnost Fantovskega odseka. To je bila manifestacija slovenske skupnosti. Če smo »razdvojeni v tabore, vendar pa smo eno: vsi smo slovenskega mišljenja. Novi dom je blagoslovil domači župnik g. Grobler. Po otvoritvi je bil uspel telovadni nastop.

Položaj kmeta na Dravskem polju

Znano je, da nima kmet na Dravskem polju drugih dohodkov kakor izkupiček od prodanega krompirja. Večina kmetov kupuje življenjske potrebščine pri trgovcih že eno leto naprej vse na račun krompirja.

Letos je krompirjeva letina zelo slaba, tako, da kmetje ne bodo mogli z njim kriti niti lastnih potreb, zato so bila poročila o velikem izvozu krompirja z Dravskega polja pretirana in neutemeljena. Krompir ima tudi slabo ceno. Temu so

krivi največ prekupčevalci, ki žive na račun izmozganih kmetov.

Letos je kmet na Dravskem polju obupan in s strahom zre v bodočnost. Prav tako so zaskrbljeni tudi trgovci, ki ne bodo mogli dobiti svojega denarja. Dolgovi se kopičijo in rubeži so na dnevnem redu. Obljubljala so se razna javna dela, pri katerih bi kmetje nekaj zaslužili in te obljube naj se uresničijo, ker je kmet na Dravskem polju letos res hudo udarjen.

Č. A.

Regulacija Polskavskega potoka

Skozi Pragersko teče tako zvani Polskavski potok, ki povzroča polti ob vročini strahovit smrad. Ta potok kmetje ustavljajo, da z njim namakajo travnike in polja. Zato voda ne teče. V potok mečejo mesarji razne odpadke, ki jih voda ne more odnašati. Zato gnijejo kar v potoku in povzročajo smrad, ki je vzrok različnim boleznim. Ker teče potok tik ob železniški postaji in mimo Majcnovega

prenočišča, je smrad iz tega potoka še bolj nadležen. Iz zdravstvenih in tujsko-prometnih ozirov je nujno potrebna regulacija Polskavskega potoka na Pragerskem, tako da bo voda zopet tekla, speljana pa naj bo tako, da ne bo ogrožala zdravja potnikov, ki se v vedno večjem številu ustavljajo na pragerski železniški postaji.

NAJLEPSI FANT USTRELIL NAJLEPŠE DEKLE

V Zagradu v Srbiji je 26-letni Radomir Džilas s strelom iz karabinke ubil 17-letno Dragico Odavić. Radomir je bil eden izmed najlepših fantov, Dragica pa najlepše dekle v okolici. Radomir je bil v dekle zaljubljen, vendar mu pa ona ni vračala ljubezni, baje mu je celo vrnila prstan, ki ga je nekoč naskrivaj sprejela od njega. Tudi fantova in dekletova rodbina sta živeli v najlepši slogi. Ko je fant dekle ustrelil, se je sam prijavil oblastem, kjer je izjavil, da je ustrelil Dragico po nesreči. Vendar pa kažejo vse okoliščine na to, da je Radomir ubil dekle premišljeno.

URADNIKI IN UPOKOJENCI OSKODOVALI DRŽAVO ZA 5.000.000 DINARJEV

Pred kazenskim senatom beogradskega okrožnega sodišča, se je začela razprava proti 20 bivšim uradnikom in upokojen-

cem, ki so pri znani Lakičevići aferi škodovali državo na račun invalidnin za 5.000.000 din. Razprava bo trajala zelo dolgo, saj je državni tožilec bral samo obtožnico dva dni.

n. Liter žganja za 2 dinarja. Slive so letos vsepovsod dobro obrodile, posebno dobra pa je bila letina sliv v Posavinju in v Podravju. V Vranogradi in v Kladuši prodajajo 60 litrov sliv po 6 dinarjev. Zaradi nizke cene sliv pa je tudi cena žganja neverjetno nizka. Tako že prodajajo kmetje žganje po

4 din, pričakujejo pa, da ga bodo prodajali v kratkem celo po 2 din.

n. 400 let stari hrast bodo posekali. Na dvo rišču meščanske šole v Djakovu raste hrast, ki je star že okrog 400 let. Ker so začele padati zadnje čase s hrasta debele suhe veje, je uprava meščanske šole sklenila, da bo zaradi varnosti otrok, ki se sprehajajo po dvorišču, hrast posekala.

n. Župan obsojen zaradi razbojništva. Be lovarsko okrožno sodišče je obsodilo na 2 in pol leta težke ječe nekdanjega župana Josipa Koturaka, ker je napadel 76 let staro Eno Mehokovičovo ter ji odvzel 23.000 din.

n. Tovarna vagonov je odpustila 800 delavcev. Tovarna vagonov v Slavonskem Brodu je v začetku avgusta odpustila 400 delavcev, ter jim ob isti priliki zagotovila, da jih bo odpustila znova 1. septembra. Sedaj pa je uprava tvornice odpustila še nadaljnjih 400 delavcev. Tovarna utemeljuje odpuste delavstva s tem, ker ni dobila naročil.

n. Prva žena ga je kopala in negovala. V Štitaru v okolici Sabca živi cigan Dušan Jovanović, ki je prerabl v svojem življenju Poljsko, Romunijo, Nemčijo, Francijo in nekatere evropske države ter se ob tej svoji turneji kakih 35 krat ženil, čeprav je bil zakonito poročen le z eno žensko. Končno se je vrnil v svojo rodno vas, kjer pripoveduje svojim ljudem o svojih 34 ženah in o priki ga je »kopala in negovala«.

n. Tuji parniki so zapustili te dni vse naše luke. Največ je bilo angleških in italijanskih parnikov, ki so sredi tvorjenja zapustili obmatinska pristanišča.

n. Čipke — »duša deklet«. Po slovenskih vaseh okoli Otoka in Gradišča si vašašice same šivajo obleke okrašene s čipkami. Čipkam pravijo »duša deklet«, ker jih vašašice spletajo in šivajo samo dokler so dekleta mlada.

n. Podnarednik rešil dva fanta, sam pa utonil. V Donavi pri Velikem Gradišču je utonil pri reševanju dveh dečkov, ki sta se zneli čela utapljati v Donavi, 30-letni, ozračni podnarednik Postul Cvetković. Fanta je rešil sicer spravil na plitvino, vendar pa je njega tok potegnil s sabo, ker ni vedel plavati.

n. Prvi tovorni parnik za Španijo. Sušaka je odplul po dolgem času z novo tovorni parnik naložen s lesom.

n. Vzklil izdal ubijalca žene. V Aleksincu na reki Moraviči so našli vaščani v ranem jutru žensko truplo. V vasi ni bilo trupla nihče spoznal. Ko pa je prišel v reki Krunoslav Zeković ter spoznal truplo svojo ženo, je vzklil: »Sem te je torej zaneslo!« Vzklil je bil dovolj težen razlog za oblast, da so Zekovića aretirale. Preiskava je dognala, da je prišel Zeković pijan domov in da je ubil svojo ženo.

n. »Dom kulture« v Šabcu. Društvo za kulturni inapredok Šabca je sklenilo, da bo postavilo v Šabcu »Dom kulture« s teatrom, v katerem bodo shranjene kostume, duševnih velikanih iz Šabca in Podrinja.

n. Strela udarila v hišo in v dve dekleti. Med nevihto je udarila strela v hišo kmeta Jovana Miranovića na Leškem polju in v njegovi dve deklici, ki sta se nahajali v zrušeni okna. Ena je bila na mestu mrtva, drugo so pa domači našli, ko so se vrnili z dela, težko ranjeno. Ista strela je ubila v Miranovićevo hiši dva vola, kravo in dve kozi.

n. Posebna serija poštinih znamk. Prišla v prodajo 3. septembra. 3. IX. bodo na Kalamegdanu pri Beogradu mednarodne avtomobilske dirke. Ta dan se bo začela prodajati serija prav za to priliko izdelanih 4 znamk, ki bo stala 10 din. Znamke so po 2 din +2 din, 150 +150 din, 1 din +1 din in po 0,50 din +0,50 din. Na vseh znamkah so natiskani prizori iz dirk s pokrajino v ozadju.

— Gospod stražnik, tale ženskar mi pa ne da miru...

Izletniki v Libeliče na meji

Spomladi smo napisali daljšo reportažo iz obmejne slovenske vasi Libeliče nad Dravogradom. Prebivalci te vasi so sedaj kakor odrezani od sveta, ko je prišlo v bivši Avstriji do prevrata. Trgovina je zastala in zaspalo je celotno gospodarstvo. Ljudje samo še životarijo in čakajo na pomoč. Popolnoma zapuščeni od vseh so se Libeličani nadejali obiskov zave-

dnih meščanov, ki pa jih je bilo zelo malo. Libeličani si želijo slovenske pesmi in prijaznega kramljanja z ljudmi, ki čutijo z njimi in ki so jim pripravljeni pomagati. Oni si želijo domačnosti in sočutja in stvarne pomoči, ker se jih bo silce polotilo malodušje, ki bo v škodo vsem in ne samo njim.

Obiščite Ljubljanski velesejem od 2.-11. IX.

Polovična voznina na železnici — Krasne razstave — Veliko zabavišče — Velikomesten variete — Nagradno žrebanje vstopnic

Maribor

Proslava kraljevega rojstnega dneva

Letos bo Maribor na posebno svečan način proslavil rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. Mariborsko mestno poglavarstvo razglasa za to proslavo na Mariborčane naslednji proglas:

V torek, 5. sept., se naj začnejo zbirati Mariborčani od 7. do 8. ure za povorko v ulicah okoli vojašnice Kralja Aleksandra v Melju. V vojašnici Kralja Aleksandra se zbere vojaška godba s častno četo, Sokol, Slovenski fantje, gasilci, ostala uniformirana društva, zastopniki MO ter državnih in samoupravnih uradov; v Kremplicarjevi ulici se zberejo s svojimi zastavami kulturna, prosvetna in sportna društva; v Erjavčevi ulici se zberejo nad 14 let stari dijaki meščanskih in srednjih šol; v Trstenjakovi ulici, trgovci, obrtniki, trgovski in obrtni pomočniki ter vajenci; v Einspillerjevi ulici uradništvo in uslužbenstvo državnih in samoupravnih uradov, v Pliharjevi ulici delavci in uslužbeni delavci v tekstilnih tovarnah, v Klavniški ulici delavstvo tekstilne tovarne Doctor in drug, v Kejžarjevi ulici delavstvo tekstilnih tovarn z desnega brega Drave in Ehrlihove tovarne, v Kraljevičevi Marka ulici delavstvo tekstilne tovarne Hutter in drug, na Meljski cesti do Kraljevičeve Marka ulice pa tekstilno delavstvo Rosnerjeve in Mariborske tekstilne tovarne ter tovarn iz tretjega mestnega okraja. Vse skupine se postavijo s čelom proti Meljski cesti.

Ob 8. uri se bo razvila povorka po vrstnem redu, ki je razviden iz gor-

njega odstavka. Povorka bo krenila proti Glavnemu trgu, kjer se bo ob 9. uri razvila mogočna manifestacija, pri kateri bodo sodelovala pevska društva in vojaška godba, mestni župan pa bo imel na zbrane manifestante nagovor.

V sredo ob 8. uri jutraj bo sv. maša na Slomškovem trgu, po maši pa ob 9. uri slovesen mimohod na Trgu svobode iz Slovenske ulice proti Aleksandrovi cesti.

MEŠČANI!

Letošnji rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. bo Maribor slovesno proslavil in tudi na zunanji izpričal svojo neomajno ljubezen in vdanost do kralja in do naše složne in močne Jugoslavije.

Na predvečer kraljevega rojstnega dne, v torek, 5. septembra 1939, ob 20. uri, bo šla skozi mesto slavnostna povorka od vojašnice kralja Aleksandra v Melju po Meljski in Aleksandrovi cesti, Slovenski in Gosposki ulici na Glavni trg, kjer bo manifestacijsko zborovanje. Zbranje manifestantov bo od 7. do 8. ure okoli vojašnice kralja Aleksandra.

Vljudno vabim meščane, da v torek, 5. septembra popoldne okrasijo svoje domove z državnimi zastavami, zvečer pa razsvetlijo svoja okna ter da se polnoštevno udeležijo povorke in manifestacijskega zborovanja na Glavnem trgu.

V sredo na sam rojstni dan popoldne se udeležite polnoštevno božjih služb in cerkvenih slovesnosti ter prisostvujte slovesnemu vojaškemu mimohodu na Trgu svobode.

Župan: dr. Juvan, s. r.

Dve prireditvi v Studencih

V soboto zvečer je vprizorilo Kulturno društvo iz Bistrice na odru gasilskega doma veselo vaško komedijo »Trije vaški svetniki«. Igra je bila veselo dobro podajana, ter so igralci doživeli pri številnem studenskem občinstvu, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano, najtoplejša priznanja. Med igralci se je vidno odlikoval studenski igralec Jože Mlaker.

*

Studenski Sokoli pa so včeraj popoldne priredili dobrodelno tombolo, ki je bila zaradi lepega vremena prav tako dobro obiskana. Po tomboli pa se je razvila v okusno z zastavami

okrašenem zunanjem telovadišču Sokolskega doma veselica.

PROSLAVA ROJSTNEGA DNE NJ. VEL. KRALJA V STUDENCIH.

Sinoči so se zbrali zastopniki vseh 16 studenskih društev in ustanov, da premetrijo, kako bi dostojno proslavili dne 5. in 6. t. m. kraljev rojstni dan. Bilo je sklenjeno, da se bo priredila na predvečer slovesna povorka po Studencih, katere naj se udeležijo občani v čim večjem številu. Hišni lastniki se vabijo, da obesijo na vseh hišah zastave, da ob teh burnih časih pokažejo svojo pripadnost k domovini in kralju. — Občinska uprava.

NEVAREN OGENJ V ZRKOVCIH.

V soboto zvečer je znenada začelo žareti nebo jugovzhodno od Maribora, kjer je izbruhnil v Zrkovcih požar v gospodarskem poslopiju posestnika Janeza Šlambergerja. Kolikor se je do sedaj ugotovilo, je ogenj zakrivil slab dimnik na gospodarskem poslopiju, in sicer na živilski kuhinji. Kmalu so prihiteli na kraj ognja, ki se je z neverjetno naglico razširil, številne gasilske čete iz Maribora, Pobrežja, Studencev, Radvanja, Razvaja, Peka, Sv. Miklavža in od Marije Device v Brezju. Gašenje pa je bilo zelo težko, ker ni bilo v bližini dovolj vode ter so vodne črpalke kmalu izčrpale vodo iz bližnjih studencev. Gasilci so morali končno napeljati cevi do 1 km oddaljene Drave, od koder so dobili potlej dovolj vode za gašenje gospodarskega poslopija. Gorečega poslopija sicer niso mogli več rešiti, pač pa so obranili varnega ognja sosednje in stanovanjsko Šlambergerjevo hišo. Šlamberger ima okoli 100.000 din škode.

MARIBORSKI NEMSKI DRŽAVLJANI MORAJO V NEMČIJO

Nemčija je vpoklicala pod orožje vse za vojno sposobne mariborske in mariborske državljane. Ti Nemci so imeli be, največ je bilo med njimi tekstilnih strokovnjakov iz sudetskega ozem-

lja. Med poklicanimi pod orožje pa je tudi mnogo Mariborčanov, ki so se po prevratu izjavili za avstrijske državljane.

SOKOLSKI NASTOP V POLJČANAH

Sokolsko društvo v Poljčanah je imelo včeraj svoj javni telovadni nastop, ki je zelo dobro uspel. Že od ranega jutra je bilo vse živahno in se pripravljalo za veliki sokolski dan. Popoldne je bil pohod na postajo, kjer so pričakali bratska društva iz okoliških krajev. Pri povorki je bilo videti, kako veliko število Sokolov se je odzvalo poljičanskim Sokolom. Nastop je uspel zelo dobro. Vaje vseh oddelkov so bile izvajane prav dobro. Igrala je Železničarska godba Pragersko pod vodstvom kapelnika Vinkler Franca.

VSEMU MARIBORSKEMU SOKOLSTVU

1. Celokupno članstvo in naraščaj mariborskih sokolskih društev se udeležijo manifestacijske povorke na predvečer rojstnega dne Nj. Vel. kralja in sicer v civilu z znakom (jezdci v krojih). Zbor za povorko v torek zvečer ob 19. uri na verandi Sokolskega doma. Polnoštevna udeležba strogo obvezna.

2. Na kraljevi rojstni dan se vse sokolsko članstvo in naraščaj udeležijo vojaške parade in sicer člani in članice v slavnostnih, naraščaj pa v telovadnih krojih. Zbor na verandi Sokolskega doma točno ob 8. uri. Udeležba za vse lastnike krojev strogo obvezna.

3. Takoj po končani vojaški paradi se vrši tradicionalna sokolska proslava v veliki

dvorani Sokolskega doma. Udeležba obvezna za vse članstvo in naraščaj vseh mariborskih društev. (Sodelujeta godba »Drava« in pa združeni pevski zbor »Jadrano-Nanos«, ki ob tej priliki prvokrat javno nastopi.)

Bratje in sestre storite svojo dolžnost! Zdravo! Meddr. odbor maribor. sokol. društev.

REZERVNI OFICIRJI

Rezervni oficirji, člani mariborskega pododpora UROIR se obveščajo, da se svečanosti, ki so bile predvidene, od 5. do 8. septembra v Beogradu ne vrše. Vabimo člane, da se svečanosti, ki bodo za rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. v torek in sredo udeležijo, kakor je bilo to že razglašeno po časopisu. Svečanostim v sredo morajo vsi rezervni oficirji ki imajo uniformo, brezpogojno prisostvovati v uniformi, svečani za stroj.

POLICIJSKA NAREDBA ZA ČAS VPOKLICA REZERVISTOV

Na osnovi čl. 66 in 67 zakona o not. upravi se radi preprečenja pijančevanja in izgrediv po vojaških rezervistih v dnevih od 4. t. m. do daljnjega izdaja sledeča naredba: 1. V času, ko traja vpoklic, je imetnikom gostilniških in kavarniških obratov prepovedano vsako točenje in prodajanje alkoholnih pijač rezervistom in njihovim spremljevalcem. 2. Vsakomur je prepovedano v tem času pod kakršnimkoli imenom prodajati rezervistom in njihovim spremljevalcem alkoholne pijače, jih za nje kupovati in nositi. 3. Rezervistom in spremljevalcem ni dovoljeno nositi s seboj alkoholnih pijač. 4. Prestopki te naredbe se bodo kaznovali z globo 10 do 500 din, oziroma ob neplačilu globo v odredenem roku z zaplato od 1 do 10 dni ter odvzemom alkoholnih pijač, ki bi jih nosili s seboj rezervisti ali njih spremljevalci. 5. Ta naredba stopi v veljavo 4. septembra 1939 in velja do preklica. — Predstojnik mestne policije: Stanko Kos s. r.

NABAVITE ZASTAVE

Neverjetno toda resnično je dejstvo, da mnogi posestniki še nimajo za svoje hiše državnih zastav, da bi jih ob priliki narodnih praznikov razobešali raz hiš. Skrajni čas bi bil, da občine podvzamejo vse mere, da bo vsak posestnik imel državno zastavo.

m. Četniki! Pozivam Vas, da se udeležite povorke in proslavo rojstnega dne Nj. Vel. kralja Petra II. v torek 5. t. m. Zbirališče: Pred vojašnico kralja Aleksandra na Meljski cesti ob 19. uri. V civilu, brez znaka! — Staršina za mariborsko okrožje.

1. Sokolsko društvo Studenci poziva vse članstvo in naraščaj, da se udeležijo jutri 5. t. m. povorke v Studencih. Zbiral. ob 19. uri pred Sokolskim domom. 6. t. m. se zbere članstvo in naraščaj v krojih ob 8. uri na verandi sokolskega doma Maribor-matica.

m. Upokojece vseh vrst iz Košaške občine vabimo na sestanek v sredo, 6. t. m., ob 17. uri v kavarno »Promenada« v Tomšičevem drevoredu zaradi važnega sporočila v zadevi pokojnin.

m. Ptice pevke lovijo. V nedeljo popoldne so trije »ptičarji« okoli skakalnice v Razvanju nastavliali limanice in mreže, v katere so lovili ptice pevke. Prav bi bilo, če bi se takim zločincem narave stopilo na prste.

m. Naši državljani se vračajo iz Nemčije. Z vlaki, ki prihajajo na mariborski kolodvor iz Nemčije, se vračajo po večini dosejani v Nemčiji zaposleni naši državljani. Pa tudi Nemci pošiljajo k svojim sorodnikom v Jugoslavijo svojce.

m. Združenje mizarjev poziva svoje člane, da se udeležijo v torek ob 17. uri zvečer proslave rojstnega dne Nj. Vel. kralja.

m. Združenje brivcev in irizerjev sporoča da bodo brivnice in česalnice ves dan zaprte v sredo na rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II. — V torek odprte ves dan do 19. ure brez opoldanskega presledka. — Članstvu in vsemu pri stroki zaposlenem uosebju se priporoča, da se udeležijo proslave rojstnega dne Nj. Vel. ter da pride v ta namen v torek zvečer ob 7 1/2 uri na zbirališče pred lokal predsednika g. Novaka na Aleksandrovo cesto šte. 22.

m. Umrli so v Mariboru in bližnji okolici: Rakinik Marija, prevž., 70 let, Studenci; Ter novšek Marija, prevž., 83 let, Jezdarska 3; Lorber Amalija, žena pos., 46 let, Selnica ob Dravi; Blagov Viktor, del. d. ž., 27 let, Studenci; Švarc Elizabeta, zas., 63 let, Pobrežje; Emih Emilija, posestnica, 70 let, Košaki 16. N. p. v. m.

m. Samomor mladega fanta na Tezmem. V mariborsko bolnišnico so pripeljali nezvestnega 20 let starega Franca Kajzerja, ki se je na Tezmem ustrelil s flobertovko v prsi. Zdravniki so takoj izvršili nad mladim obupancem operacijo. Upajo, da ga bodo ohranili pri življenju.

m. V Strmi ulici se je vnel katran. Prekipevajoč katran se je vnel pri gradnji skladišč Mestnih podjetij v Strmi ulici. Delavci so takoj začeli goreči katran, ki je zajel vso kuharno napravo, gasiti s peskom. Vendar pa so morali prihiteti na pomoč tudi mestni gasilci, da so ogenj pogasili. Ogenj je napravil do 2000 din škode.

* Primarij dr. Černič spet redno ordinira v sanatoriju.

* Slov. obrtno društvo vabi vse člane k proslavi rojstva Nj. Vel. kralja Petra II., katere se vrši polom povorke dne 5. septembra 1939 ob 20. uri zvečer.

* Obvestilo kupujočemu občinstvu. Potom Zbornice za TOI smo bili naknadno obveščeni, da so kompetentne oblasti odredile, da se lahko prodaja sladkor v trgovinah še po starih cenah (ki so veljale pred 1. septembrom t. l.) tako dolgo, da bodo poslale državne tvornice na trg cenejši sladkor, kar se bo baje zgodilo v doglednem času. — Toliko v vednost p. n. konsumentom, ki naj to pri svojih nakupih upoštevajo. — Združenje trgovcev za mesto Maribor.

* Ljubljanski velesejem otvorjen. Jesenski velesejem v Ljubljani, ki mu je pokrovitelj Nj. Vel. kralj, je v soboto slovesno otvoril častni predsednik kmetijski minister gospod dr. Branko Cudrilović. Otvoritvi so prisostvovali odposlanec Nj. Vel. kralja podpolkovnik Janko Ahačič, ban dr. Natlačen, pomočnik kmetijskega ministra inž. Budislav Cvijanović in še mnogi drugi odličniki. Prireditelj je posvečena predvsem kmetijstvu. Velika kmetijska razstava, organizirana ob sodelovanju kr. banske uprave, vse važnejše panoge kmetijstva, tako semenogojstvo, zelenjadarstvo, sadjarstvo, cvetličarstvo, čebelarstvo, mlekarstvo, vinarstvo, reja ovac, koz, perutnine, kuncev in golobov, ribarstvo, gobarstvo, zdravilna zelišča, poljedelski stroji in orodje. Drugi del velesejma zavzemajo razstave industrijskih in obrtnih izdelkov, predvsem pohištvo in stanovanjska oprema, radio aparati, živila, galanterija, tehnične novosti in mala obrt. Velesejem traja do vključno 11. septembra. Obiskovalci imajo na železnicih polovično voznino.

* Ant. Rud. Legatov Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti, Maribor. Vpisovanje je ob delavskih dopoldne in popoldne, ob nedeljah in praznikih samo dopoldne, v šolski pisarni, Vrazova ulica 4, Lastni dijaški internat. Državni nameščenci dobivajo draginske doklade, vsi dijaški železniško legitimacijo, končno izpričevalo nadomešča vso učno dobo in dve leti pomočniške dobe v trgovinski obrti. Začetek pouka 9. septembra. Solški program in pojasnilo brezplačno. Državni uslužbenci in manj premožni uživajo daljnosežno znižanje šolnine.

Nočna lekarniška služba (od 2. do vključno 8. t. m.) lekarna pri Orlu, Glavni trg št. 12, tel. 25-85; lekarna sv. Roka, vaginal Meljske in Aleksandrove ceste, tel. 25-32.

Kino

* Grajski kino. Danes Maria Antoinette najboljši film nove sezone v nemškem jeziku.

* Kino Esplanade. Otvoritev nove sezone s filmom največjega formata in svetovnega slovesa »Poročnik indijske brigade«. Velika drama prepovedane ljubezni.

* Kino Union. Danes zadnji dan senzacionalni film »SEJKOV SIN« z nesmrtnim in najlepšim filmskem igralcem Rudolfom Valentinom.

Radio

Terek, 5. septembra
Ljubljana: 12. Operetni napevi; 12:45 Poročila; 13. Napovedi; 13:20 Opoldanski koncert RO; 14. Napovedi; 18. Dvospet; 18. Predavanje; 19. Poročila; 19:30 Deset minut zabave; 19:40 Narodna ura; 20. Citraški klub »Vesna«; 20:45 Koncert RO; 22. Poročila; 22:15 Prenos lahke glasbe z velesejma. — Zagreb: 20. Koncert na na violončelu. — Beograd: 20. Narodne pesmi ob spremljavi RO; 20:30 Simfonični koncert RO. — Sofija: 6:10 Ljudska glasba; 12:15 Vokalni in instrumentalni soli. — Monte Ceneri: 20. Prenos Giordanove opere iz Rima. — Bruxelles I.: 20:45 Radio opera »Zlati Skarabej« po noveli Poeja, glasba od Tomasija. — Koenigsberg: 19. Seviljski brivec. — London National: 20. Künnekova muzikalna komedija »Srečno pot«. — Bratislava: 21. Simfonični koncert. — Bruxelles II.: 21. Simfonični koncert. — Varšava: 18:40 Koncert za violino in klavir.

DRŽAVNA RAZREDNA LOTERIJA.

Dne 2. t. m. so bili izžrebani sledeči večji dobitki:

Din 80.000.—:	22487
Din 50.000.—:	36473
Din 40.000.—:	8943
Din 30.000.—:	17012
Din 24.000.—:	67074
Din 16.000.—:	43240

Din 10.000.—:	13479 21717 33050 37754 73325 84075
Din 8000.—:	10851 22824 45105 45536 46453 73190 84585 91196 99487

Din 6000.—:	2510 9339 25350 29186 41490 48000 54014 74936 78665 89408 90712
Din 5000.—:	13488 17638 20815 21933 30195 34427 46730 51846 52825 66606 76258 76705 77206 85873 89207

Din 4000.—:	4186 5005 7013 11177 19524 23610 25072 26952 30135 31376 33891 40330 47284 50678 52250 57733 60616 64003 64521 64894 84156 88010 99283.
-------------	---

Pooblaščen glavna kolektura drž. razredne loterije bančna postovalnica BEZJAK, Maribor, Gosposka ulica 25.

Na svoji zemlji – svoj gospod...

Pipan Alfonz / Vtisi in doživljaji Preporodovcev na narodnoobrambni turneji po Kočevskem

Našo narodno javnost ob severni meji bo gotovo zanimalo pereče vprašanje Kočevskega otoka, ki naj bi bil nekaka vez med neko tujo državo in Jadranom. Da se ta vez ohrani in utrdi, dobivajo Kočevarji iz zamejstva vsa potrebna sredstva in izdatne podpore in nemoteno prihajajo večje skupine tujerodcev, ki v svoji prizadevnosti ne izpustijo niti najsamotnejše domačije. Naš življenj, ki je v teh krajih gospodarsko šibkejši, je, ker je bil vsa ta leta skoraj popolnoma prepuščen samemu sebi, v tem večji nevarnosti, da podleže tuji propagandi. V razgibani sodobnosti je treba vedno in ob vsaki priliki pokazati tujim agitatorjem, da smo v svobodni državi in da nam pripadajo večje pravice kot njihovi manjšini. Zato je starešinska organizacija »Preporoda« priredila narodno-obrambno turnejo po najbolj ogroženih krajih Kočevske, kamor redko pridejo slovenski popotniki.

IZ STARE CERKVE V KOPRIVNIK

Pot je vodila iz Stare cerkve preko Male gore v Stari Log, od tod na Smuko in v Koprivnik, nato pa v Kočevje, ki je tujim agitatorjem izhodišče za njihovo delovanje v Kočevski krajini. Stara cerkev, prijazna vasica, oddaljena pet km od Kočevja, je sprejela »Preporodovce« z velikim veseljem, saj je videla v njih brate, ki mislijo in želijo z njimi, t. j. ki se trudijo za izboljšanje njihovega položaja. Takoj ob vstopu v vas ti »padejo v oči« dvojezični napisi, da res ne veš več, ali si na domači zemlji, ali kje drugje. Vprav neprijeten občutek po dvasetih letih svobode. In ti napisi so se vrstili po vseh tamkajšnjih krajih in tudi v Kočevju samem. Ali se res ta stvar ne da odpraviti? Ni čuda, če potem tujci pravijo, da Kočevska ni jugoslovanska, ko imajo toliko svobode, da delajo, kar hočejo. To jih le podžiga v njihovem stremljenju. Poleg tega imajo v vseh večjih krajih hiše »Kulturbunda«, da se v njih zbirajo in prosto pomenkujejo. Naj bi si naši ljudje na Koroškem pozeleli kaj takega.

SESTANEK Z ZAPOSTAVLJENIMI SLOVENC

Zvečer je priredila podružnica CMD v Stari cerkvi sestanek, kamor je povabila tudi »Preporodovce«. Prišli so na sestanek vsi, brez razlike na politično pripadnost, ki so le mogli; nekateri so zaradi oddaljenosti ali bojazni izostali. Zanimivo je, da se Slovenci naravnost bojijo Kočevarjev in to vse zaradi gospodarske odvisnosti. »Preporodovci« so slišali vsa gorja, ki jih morajo prestajati naši rojaki na svoji zemlji. Povsod so zapostavljeni, bodisi pri delu na polju, rudniku, gozdu in celo mladina v šoli, kar ni čuda, saj so skoraj povsod gospodarji ali vsaj predpostavljeni tujci, ki protežirajo svoje ljudi.

KAKOR MURNI IZ LUKENJ...

Mala gora je po mnenju Kočevarjev tipično njihova vas. Vendar ni tako. Ko so proti večeru začeli »Preporodovci« peti slovenske narodne pesmi, so prilezli Slovenci kakor murni iz svojih lukenj. Kaj res, Slovenci so prišli v vas in celo slovensko pojejo? Kar verjeti niso mogli in kmalu je bilo govorjenja in petja na pretek. Pokazalo se je, da jim manjka samo organizacije in strehe, da bi se sestajali, pa bi bili kmalu v večini nasproti Kočevarjem. Upajmo, da se bo kmalu ustanovila podružnica CMD, ki se kot edino društvo briga za tamošnje ljudstvo. Pot je pripravljena.

KOČEVARJI SE IZSELJUJEJO, DOMAČIJE PROPADAJO

V tej vasi se že kažejo prvi znaki izseljevanja Kočevarjev, le ostanki podrtih hiš pričajo, da so tu živeli ljudje. Sploh se Kočevarji mnogo izseljujejo, bodisi v Nemčijo, še več v Ameriko. Hiše pustijo, da propadajo, lastniki so še vedno oni, dočim so mnogi naši ljudje brez strehe. Narediti bi se moralo obdobje za tiste, ki se izsele, drugače naj hiša, če je prazna, zapade v last občine in ta naj jo da našim ljudem v najem. Edino na ta način se bodo ohranile naše vasi — saj Kočevarji sami nočejo prodati hiš, ki propa-

dajo in ki so že propadle. Posebno je znana vas Draga, ki nima več nobenega prebivalca, hiše pa so že vse v razvalinah.

Ne samo Kočevarji, tudi naši sinovi in moške hodijo na sezonsko delo in rudnike v inozemstvo. Vsa korist pri tem je ta, da se naši ljudje okužijo s tujimi idejami in s tem neposredno sami pomagamo na poti že tako velike propagande.

»SLOVENSTVO JE VSE, KAR IMAM IN ZA KAR ŽIVIM...«

Tako je pripovedoval neki trinosemdesetletni starček, da ima tri sinove: eden je na sezonskem delu v Nemčiji, piše o dobrem zaslužku in blagostanju, drugi dela v Kočevskem rudniku, tretji je poročen s Kočevarko — žal je postal »copata«. Jaz pa kljub svojim tri in osemdesetim križem sam obdelujem svoj košček rodne zemlje in ne bom zavrzel Slovenstva, saj je to vse, kar imam in za kar živim.

Drugo jutro so prišli prebivalci iz vseh slovenskih hiš na vas, da so se skupno slikali. Pridite še, pridite še, so klicali pri odhodu in marsikateri materi so pri tele solze radosti — saj le niso tako pozabljeni kot so mislili.

BORBA DVEH PESMI

Veliko intenzivnost kažejo Kočevarji v Starem Logu. Ko so zvečer »Preporodovci« peli narodne pesmi, se je v središču vasi pod lipo zbralo okoli trideset do štirideset mladeničev, ki so začeli peti pesem »Victoria, sieg heil«. Na to so odgovorili člani turneje s pesmijo »Hej Slovani« in »večina« se je razšla.

Otvoritev Ljubljanskega velesejma

V soboto ob 10. uri je bila otvorjena v Ljubljani jesenska velesejska razstava, ki je tokrat posvečena našemu kmetijstvu. Pred otvoritvijo je predsednik Ljubljanskega velesejma g. Bonač pozdravil kraljevega odposlanca podpolkovnika Janka Ahčina, kmetijskega ministra in častnega predsednika jesenskega velesejma dr. Branka Čubrilo-oviča, bana dr. Natlačena, ljubljanskega knezoškofa dr. Rožmana, ljubljanskega in celjskega župana, dalje zastopnike ministrstev ter zastopnike kmetijskih organizacij.

Jesenska velesejska razstava v Ljubljani hoče prikazati javnosti razvoj našega kmetijstva ter obenem dati slovenskemu kmetijstvu novih pobud. Po Bonačevem govoru je spregovoril načelnik kmetijskega oddelka inž. Podgornik, ki je iznesel, da se preživlja v Sloveniji 60 odst. prebivalstva s poljedelskim delom. Zato si je odbor za kmetijsko raz-

Ljudje še vedno silijo čez mejo

Pri Sv. Križu nad Mariborom so graničarji zasačili 10 delavcev, ki so hoteli naskrivaj prekorati mejo. Zazeti delavci so obmejnim organom povedali, da jih je na mejo pripeljal neki agent, ki jih je nagovoril za prehod čez mejo v neki gostilni v Vetrinjski ulici v Mariboru. Agent je zahteval za spravljjanje čez mejo od delavcev najprej 1000 dinarjev, nazadnje pa je popustil na 500 dinarjev. Pripeljal jih je do Sv. Križa, kjer jim je pa naročil, naj počakajo nanj, da bo pregledal, kako je z mejo. Ker ga dolgo ni bilo nazaj, so hoteli delavci sami čez. Pri prehodu pa so jih zadržali graničarji. Delavci so doma iz Udline v banovini Hrvatski. Baje je tudi gostilničar, pri katerem je agent nagovoril delavce, garantiral opeharjenim delavcem za agenta.

Posestnik ubil težaka

Orožniki so aretirali v Negovi pri Sv. Petru niže Maribora posestnika Martina Grahornika, ki je zaradi malenkostnega prepira ubil svojega nekdanjega hlapca in poznejšega težaka 27 let starega Franca Puhnerja. Puhner je hodil težak k Grahorniku, pri katerem je tudi spal na šenu. Prepir

SLOVENSKE PRIREDITVE

Slovenske prireditve na Kočevskem so redke. V Smuki, kjer je prebivalstvo razdeljeno po narodnosti približno na polovico, je priredila podružnica CMD iz Kočevja narodno prireditve. Vabljeni so bile seveda tudi vse okoliške vasi — Slovenci so se je v veliki večini udeležili — in prireditve je sijajno uspela. Pripomniti pa moram, da so k temu v obilni meri pripomogli »Preporodovci«, ki so sami pomagali pripraviti prostor, izpolnili program z govorom itd.

SIJAJNI IZGLEDI ZA SLOVENCE

Tu se je pokazala izredna potreba po sličnih prireditvah, saj se tako najbolje kažejo narodnostni boji in narodna zavest. Vedno bolj in bolj se kaže premoč Slovencev v teh krajih in če bo šlo tako dalje, v nekaj letih ne bo na naši zemlji več tujerodcev.

Rajhenau je zapuščen vas, čije prebivalci se bavijo s poljedelstvom in gozdarstvom. V teh krajih je zaposlenih mnogo Bosancev, kar zelo pospešuje nacionalizacijo teh krajev.

V KOPRIVNIKU

Koprivnik je idilična vasica, ležeča v dolinici, posejana z žitom, okrog in okrog jo obdaja hribovje poraslo z bujnimi gozdovi, ki nudijo zavetje obilici divjačine.

V Koprivniku seveda ne manjka hiše »Kulturbunda« — tu so najbogatejši Kočevarji — dočim Slovenci, čeprav v večini, nimajo svoje strehe. Kočevarji prirejajo ogromne prireditve; ravno en dan prej kot so prišli tja »Preporodovci«, je imelo zborovanje tzv. »Jugendtreffen«.

kamor je prišlo okoli dva do tri tisoč Nemcev iz vse države in tudi iz Rava samega. Po njihovem pripovedovanju so se sešli zato, da se mladina med seboj spozna in poženi...

»DAJTE NAM STREHO...«

Kako potrebni so domovi po Kočevskem, nam jasno kaže slika, ko so Slovenci sami dejali: »... saj tudi če bi hoteli, ne moremo delovati, ko nimamo klet. Ali naj gremo v nemško gostilno? Ali gremo v župnišče ali cerkev, ki je v večini primerov v rokah Kočevarjev in prijaznih voditeljev, ki pridigajo samo v nemščini in le po enkrat na mesec ali pa še to ne v slovenščini. Dajti nam streho kakršnega naslova že, samo da bo naša po vse drugače.«

Dajte jim strehe, pomagajte jim v boji in še častnejši bo njih delež pri izgraditvi Jugoslavije.

Z lepe ceste, ki pelje iz Koprivnika v Kočevje, se vidijo vasi, kjer so enake razmere; žal jih »Preporodovci« niso mogli obiskati.

ZAKLJUČEK V KOČEVJU

V Kočevju, kjer je bil zaključek turneje, ki je trajala deset dni in kjer so sestanku v Sokolskem domu podarili pridobljene na poti, se je nabralo lepo delo narodnega občinstva. Bili so navdušeni nad delom idealne mladine, ki je izvajala del svojih počitnic, da pobliži Kočevsko in spozna na licu mesta prilike in razmere, v katerih žive naši ljudje.

Spoznali so razmere, skušali bodo pomagati po svojih močeh, o čemer bo naša javnost še posebej obveščena, saj je delo S. O. Preporoda bilo in bo vedno za narod in Jugoslavijo. Naj vse veže ena misel in ta naj bo, da bo naš človek na svoji zemlji — svoj gospod!

o. Tobak med krompirjem. Finančni organi iz Litje je v neki vasi v Besniški dolini odločili, da naj na robu gozda pod Jančami med krompirjem cel tobačni nasad. Užitek France, ki je nasadil tobak, je izjavil finančnim organom, da je storil to zaradi slabe krompirjeve letine.

o. Zamude vlakov na Jesenicah. Tudi v Jesenicah javljajo, da prihajajo vlaki iz Nemčije v Jugoslavijo z večurnimi zamudami. Vlaki so po večini zasedeni z sezonskimi delavci.

o. Nепrestane zamude brzih vlakov. Bližnji vlak, ki prihaja na Pragersko ob 2. uri popoldne, ima dan za dnevne zamude. Včeraj je imel nad 2 uri, kar je zelo neprijetno za potnike iz Madžarske.

Celje

c. Legija Koroških borcev krajevna organizacija v Celju poziva svoje člane da se prijavijo na skupne izlete po južni Srbiji in v Bolgarijo. Na železnicih 50% popust. Prijaviteli se je treba do 5. septembra pri Savinjski podružnici SPD v Celju.

c. Jeseni je na planinah najlepše. Vse planinske kočje bodo odprte še ves september. Priporočljiv je obisk visokih planin, Koroške, Okrešlja in Logarske doline. Sedaj je vreme za planinske ture nad vse ugodno. Čisto očiščeno omogoča krasen razgled v neskončne daljave.

c. Aretiran je bil 39-letni Jože K. iz Ostrice pri Celju, ki je izvršil grd zločin na svojo hčerko. Oddan je bil v sodno preiskavo celjskega okrožnega sodišča. Radi enakega delikta je bil aretiran in že kaznovan na mesec zapor, ko se je vrnil iz zapora, pa se je zopet spozabil.

c. Uboj. 43-letnega posestnika Martina Čepina iz Gubnega pri Pištanju je v neki kleti v Gubnem napadel neki posestnik in ga z nožem trikrat zabodel v prsi in glavo. Čepina so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je v soboto vsled dobljenih poškodb umrl.

c. Nesreče in napadi. 24-letnega delavca Jožeta Korberja iz Polzele je napadel neki brat in ga zabodel z nožem v desno roko. 27-letnega Franca Podpečana, dnarja iz Stranice pri Frankolovem je napadel neki moški in ga z nožem zabodel v prsi in levo roko. — 39-letna Roza Fidler, posestnica iz St. Vida pri Grobelnem je vozila domov otroka. Pri tem je skočila z voza in si zlomila levo roko pod faktom in nalomila desno roko v zapestju.

c. Ljutomer. Glasbena šola ima vpisovanje v nedeljo 10. t. m. po pozni sv. maši v glasbeni sobi. Poučevalo se bo klavir, gosli, čelo in mladinsko petje.

c. S teklečnicami si je porezal vse prste na roki 30-letni krojaški pomočnik Lovrenc Kol iz Juršine pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju.

c. Poln tovornik moke se je prevrnil v Dravo. Iz Zavrča proti Borlu je peljal tovornik Kovačević iz Trzica. Imel je prikolico in bil naložen z vrečami moke. Iz nepojasnega vzroka se je prevrnil v Dravo.

Sport

Podzvezino nogometno prvenstvo

VČERAJSNJA NEDELJA JE PRINESLA MARIBORSKIM KLUBOM 6 TOČK —

Prvorazredni klubi LNP-a so včeraj odigrali drugo kolo jesenskega nogometnega prvenstva. V mariborski in ljubljanski skupini so se odigrale vse tekme, dočim sta obe srečanja celjske grupe iz tehničnih razlogov izostali.

ISSK MARIBOR—GRADJANSKI 7:0 (5:0)

NA Rapidovem igrišču sta se včeraj pomerili enajstoričnik Maribora in Gradjanskega iz Čakovca. Maribor je pred jesenko sezono izgubil nekaj svojih igralcev, tako da je moral nastopiti v precej spremeni postavi, pa tudi Gradjanskemu so v zadnjem hipu odpovedali nekateri njegovi najboljši, tako da je tekma nudila enak boj v stalni premoči domače enajstoričnice. Gosti so prišli bolj do izraza le v drugem delu druge polovice.

Domače moštvo je imelo najboljše moči v napadalni vrsti, zlasti je ugajal notranji tri, mladi Jelša na desnem krilu nam je bil obeta, je jako prodoren ter tudi obber strelec. Gradjanski je s svojim nekompletnim moštvom nudil prešibkega naprotnika, odgovarjala je le ožja obramba. Izjemo vratarja. Gole so dosegli: Vane 3, Jelen 2, Jelša 1, Vodeb 1. Razmerje kotov 5:3 za Maribor. Tekmo je sodil g. Vebleta, ki ni prišel na igrišče, g. Konič.

LOKALNO JUNIORSKO PRVENSTVO

Maribor—Železničar 2:0 (0:0)

V predigri sta se srečali juniorski enajstoričnik Maribora in Železničarja. Tekma se je končala z zmago ISSK Maribora, oba gola sta padla v 24. in 25. minuti drugega polčasa iz enajstk. Tudi to tekmo je sodil ss. g. Konič.

Sarajevski Hajduk v finalu za drž. prvenstvo

V soboto zvečer je bilo v Zadružni gospodarski banki povratno tekmovalje za državno prvenstvo v rokoborbi med mariborskim Maratonom ter Hajdukom iz Sarajeva. Maraton v prvi borbi v Sarajevu ni nastopil, predvsem radi pomanjkanja materialnih sredstev za tako drago potovanje ter tako tudi v Mariboru ni imel več izgledov, da se plasira v finale. Poleg tega ni mogel nastopiti v najjačji postavi, ker je v zadnjem hipu izvedel, da bodo Sarajevčani nastopili, ter je tako tudi v Mariboru moral prepustiti zmago nasprotniku.

Jugoslavija — Madžarska 3:2

Damaki teniški dvoboj za pokal Nj. Vel. kraljice Marije v Zagrebu se je končal z zmago Jugoslovank. V igri v dvojce sta Kovačeva-Florjanova zmagali nad madžarskimi parom Kormöczy-Somogyi s 6:3, 3:6, 6:4, oba zaključna singla pa sta naši zastopnici izgubili. Rezultata: Kovačeva-Kormöczy 2:6, 6:4, 3:6, Serneck-Somogyi 0:6, 0:6.

SLOVENSKO—HRVATSKA LIGA

Včeraj se je odigralo popolno drugo kolo slovensko-hrvalske lige, ki se je za slovenskega zastopnika SK Ljubljano zmagala brez točke. Moštvo našega kluba je razočaralo, v obrambi je močno ni znal zgraditi nikakih ugodnih pozicij. Presenečenje predstavlja tudi remis Hajduka sredi Splita proti gostom iz Varaždina, tako da imajo Splitčani iz dveh tekem komaj eno točko. Rezultati včerajšnjega kola so:

H. de Vere-Stacpoole

ISODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

6

Thordursson je vstal.
»No, na delo moram.«
Odšel je in vzel s seboj delavce. Magnus in Ericsson sta ostala sama.
»Ali si resno misliš?« vpraša Magnus.
»Kaj?«
»Da bi postala sotrudnika.«
»Ah, Sabo! — Ne vem. Rekel sem kar tako.«
»Se daleč bi ne bilo najslabše, če bi imel ti denar; toda saj ga izmečeš vsega za dekleta.«
»Jaz — no, ga vsaj ne izmečem za rum kakor ti — ti stari žganjar.«
»Magnus se je hehetal.
»Rum je poceni, samo če bi vedel, kje ga dobiti. Jaz in razmetavanje denarja! O ne. Varčen človek sem in sem zmerom bil. Ali veš, koliko imam v banki v Reykyaviku? Tri tisoč kron!«
»Tri?!« je strmel Ericsson.
»Da, jaz. Vedno sem dajal na stran, že od deških let, in kabljska služba prinaša denarce, z nagradami in vsem, kar je s tem v zvezi, in denar plodi denar. Krona,

ki jo shraniš s petnajstim letom pomeni dve kroni, ko si star trideset.«
»In tri, ko si mrtev,« pravi Ericsson.
»No, še vedno je boljše umreti s tremi kronami kakor z ničemer.«
Ericsson si je poživžgal neko melodijo; mislil je na dekleta tam na kopnem in pozikal rešiti problem, kako bi jo zopet videl.
Prikazal se je krmar. Prišel je na krov, da bi se nasrkal zraka.
Magnus je odšel, Ericsson pa je pljunil v vodo.
»Povej,« vpraša, ali je res, da znaš človeka začarati?«
»Ne, samo stvari.«
»Katere stvari?«
»Vse, kar je iz lesa ali žive rastline, ali kar je bilo kdaj v dotiku z morskimi vodo.«
»Ali lahko začaraš kabel, tako da bi mogel jaz še enkrat na suho?«
»Tako gotovo kakor tukajle stojim.«
»Nekaj ti povem,« se je smejal Ericsson. Če mi začaraš kabel, tako da pridem še enkrat na breg, ti dam v prvem pri-

Atletski meeting SK Rapida

SK Rapid je priredil v nedeljo dopoldne atletski meeting po dolžnosti. Startali so le člani Rapida, SK Železničar je poslal svojo juniorsko ekipo v Celje na troboj. Maraton ni nikogar prijavil, sodelovali pa so nekateri gosti iz Ljubljane. Postavljena sta bila dva nova mariborska rekorda, na 1000 m in v stafeti 4 × 400 m. Najboljši rezultati:

100 m, jun. C: Julius (R) 12.4;
100 m, jun. B: Wolf (R) 12.4, Nabernik (Primorje) 13;
200 m, sen: Badl (R) 24.2;

1000 m, sen.: Schmiederer (R) 2:39 (novi mariborski rekord), Klampfer 2:41 (boljši od dosedanjega marib. rekorda).
Skok ob palici: sen: Oroszy 3.30, jun. Roller (R) 1.50;
5000 m, sen.: Kien (Primorje) 16.48, Glonar (Ilirija) 17.18.6, Jaunig (R) 17.56.8.
Kopje, jun.: Julius (R) 32.48;
Stafeta 4 × 400 m: Rapid 3:40.7 nov mariborski rekord).
Ob tej priliki so bili tudi izpiti za atletske sodnike, vseh 8 prijavljenih kandidatov je izpilo položilo.

7:38.2, 2. Sketa Ignac (Perun).
Dirka seniorjev nad 35 let, 7 krogov:
1. Vesenjaj, 2. Jenko (oba Zel.), 3. Mayer.
Glavna dirka je bila razveljavljena. K dogodkom v zvezi z razveljavitvijo bomo se še povrnili.

s Kombinirana enajstoričnika Rapida je igrala v Ptujtu proti SK Ptujtu ter izgubila z rezultatom 6:8, čeprav je do odmora vodila z 0:6. Sodnik je bil g. Frankl.

Kolesarske dirke za prvenstvo Maribora

SK Železničar in MKP sta priredila na stadionu kolesarske dirke. Rezultati:
Juniorji, 11 krogov: 1. Sprah Franc (Z) 21:12³/₅, 2. Just Ivan (Poštel-Rače), 3. Grmek Anton (TKK).
Dirka ciljev, 25 krogov: 1. Sodec Karel (M) 35 točk, 2. Sprah (Z), 3. Lukan (TKK).
Tolažina dirka, 10 krogov: 1. Zohar (Z)

Kultura

Gruda

Izšla je 8. številka »Grude«, mesečnika za kmetsko prosveto. Številka prinaša na uvodnem mestu mladostno in sveže napisano pesem kmetskega fanta Pavla Bobnarja »Poletni večer«. Iz priobčenih člankov (»Pripravimo se za življenje« in »Kristanovega članka o tovarištvu«) je razvidno, kako mesečnik skrbi za prosvetno izobrazbo podeželske mladine. Sledijo poročila iz prosvetnega in kulturnega gibanja kmetske mladine, med katerimi je na uvodnem mestu poročilo o otvoritvi »Doma Matije Gubca« pri Sv. Juriju ob Ščavnici, na koncu pa poročilo o veliki mladinski manifestaciji v Murski Soboti. Znani gospodarski publicist Ivan Bratko pa je pripravil za najširše kmetske plasti razpravo »Kdo je lastnik slovenske zemlje«. Iz članka bo kmetska mladina spoznala, kaj je agrarna reforma, kdo je lastnik slovenske zemlje in zvedela za politični boj, ki se suče okoli posesti slovenske zemlje. Številka piše nato o jubileju sedanjega vladnega podpredsednika dr. Mačka, o baltijskih državah, prinaša pisan drobiž, črtico »Iz kopališča v smrti«, zaključuje pa jo Gerželjev prevod duhovito napisanega Knapovega romana »Puzta«.

k V Londonu so nedavno prodali nekemu Američanu Dickensov rokopis »Življenja našega Gospoda« za lepo vsoto 350.000 dinarjev. Največja zemljepisna karta Amerike, ki je bila natisnjena l. 1564. v Benetkah, je stala 125.000 din. — Bibliji imajo v Angliji veliko. Prvo, ki je bila natisnjena v valižanščini l. 1588., so prodali za 36.000 din. Kopico valižanskih biblij, ki so bile natisnjene med l. 1689. in 1769., pa so prodajali po 100 do 150 dinarjev.

k H. G. Wellsova knjiga o sodobnih državnikih. Angleški pisatelj »Svetovne zgodovine« H. G. Wells je izdal novo

knjigo »The fate of homo sapiens«, v kateri razpravlja o splošnih vprašanjih, ki zanimajo človeštvo. Med najrazličnejšimi filozofskimi razpravami je očrtal v knjigi posrečene in zanimive portrete Chamberlaina, Roosevelta, Stalina, Čangkajskega in Hitlerja. Delo je naletelo na živahen odmev v angleškem in ameriškem tisku ter bo kmalu doživelo več prevodov.

Šah

TURNIR DR. A. SCHWABA V CELJU

V ponedeljek, 28. avgusta je začel spominski turnir dr. A. Schwaba, katerega prireja šahovski klub »Gaberje«. Poleg igralcev Gaberskega kluba se turnirja udeležujejo tudi igralci Celj. šah. kluba. Turnir se igra v prostorih Gaberskega šah. kluba gostilna pri Permozerju ob ponedeljkih, sredah in petkih, udeležuje se ga 10 igralcev in sicer: Schneider, Fajs, Csörgö F., Grašar, Csörgö E., Slimšek, Rajšek, Haj-singer, Mirnik in Golja. Stanje po III. kolu je: Csörgö E. in Schneider 2 (1), Fajs in Mirnik 1 (2), Csörgö F. 1 (1) točk.

REŠITEV NEDELJSKE KRIŽANKE

Vodoravno: 15 Rim, 16 rokav, 17 eos, 19 rakev, 21 opis, 24 soba, 25 krvavica, 26 čopič, 29 haluga, 32 satan, 33 idila, 34 atom, 36 al, 37 tnal, 46 Ala, 47 gad, 48 remis, 49 Ra, 50 Ema, 51 barikada, 53 DIC, 54 obrok, 56 otava, 58 risar, 59 Arno, 61 na, 62 rada, 64 nad, 66 proso, 71 anal, 75 odnošaj, 78 ime, 79 hloed, 81 ar, 82 dac, 83 Bela, 84 NB, 85 ban, 87 Sana, 89 njiva, 93 as, 94 Oslo, 96 brod, 98 obala, 100 ni, 101 Ivica, 102 ite. 1, 40, 72 in 103 Vsak naročnik redni plačnik »Večernika« je zavarovan na deset lisoč dinarjev.

Navpično: 1 vročina, 2 si, 3 ami, 4 kr., 5 nos, 6 ak, 7 rabat, 8 oval, 9 ček, 10 nor, 11 Kras, 12 ravan, 13 deca, 14 Eva, 18 svalčica, 20 kita, 22 podplat, 23 sila, 27 pila, 28 Cačak, 29 hangar, 30 um, 31 ga, 35 okras, 37 terer, 38 limonada, 39 oka, 41 Indija, 42 veda, 43 emir, 44 Rab, 45 Neron, 47 diva, 51 bora, 52 Radenci, 55 kal, 57 Ana, 60 Nanos, 63 ajda, 65 Avala, 66 Princič, 67 romboid, 68 oven, 69 Sahalin, 70 on, 73 zob, 74 era, 75 odnos, 76 še, 77 jasno, 80 Darij, 86 boca, 88 note 90 Joe, 91 vat, 92 ali, 93 svi, 96 bar, 97 Dev, 99 as.

stanišču, ki vanj vplavimo, steklenico ruma — vtihotapim jo zate na parnik.

»In če pozabiš — — — he?«
»Obljube nikoli ne pozabim.«
»To je res — — — to pravijo vsi o tebi.«

»Torej hočeš?«
»Zgodilo se je.«
»Kaj, že?«
»Tu ni nobenega »že«. Včeraj je danes in jutri je včeraj.«
Ericsson se spet zasmeje.

»In danes?«
»Danes je vedno danes.«
Mož je prosil za čik tobaka in ga je dobil. Vtaknil ga je v usta in odšel k pek-
kom, ki so pripravljali za jutri kruh.

Ericsson se je še enkrat ozrl na breg, potem pa je odšel v svojo kabino.
Komaj se je začelo jutranje nebo nad gorovjem Asama-Sama siviti, se je začelo na »Prezidentu Girlingu« dnevno delo. Treba je bilo popraviti nov del kablo.

Sonce je pravkar vzhajalo nad griči, ko je dobilo moštvo zajtrk in je parnik odplul v nov položaj dve milj od tod.

Magnus in Ericsson sta se razgovarjala na krovu.

»Danes bo prva noč Bomatsurija,« pravi Magnus, »in če bomo imeli malo sreče, bomo videli vso obalo razsvetljeno s

kresovi.«

Kaj je Bomatsuri?«

»Praznik mrtvih, in tedaj prižigajo Japonci vedno svetilke in ognje v čast umrlih.«

»Potem bo dekleta prižgalo ogenj svoji materi, si je dejal Ericsson na pol pri sebi.

»Zakaj misliš nanjo?«

»Zakaj pa mislimo na neko deklet? Ali ti niso nikoli mislili na kako deklet?«

»Jaz mislim samo na tisto, ki jo bom nekoč poročil.«

»In katera je to?«

»Švala.«

Četudi sta bila tako tesna prijatelja, ni Magnus nikoli govoril o svoji ljubici. Možje navadno tega ne delajo. Toda otožnost je močna, in Magnus je včasih strahno trpel na domotožju. Dejstvo, da Thordursson pozna njegovega strica in Švalo, mu je Island in Breidifjörd skrivnostno primaknilo.

»In poročiti jo kaniš?« vpraša Ericsson.

»Ali ti je že dala besedo?«

»Pametno deklet je, ki zna ceniti sposobnega delavca, in Štefan Gunnarsson, njen oče, je zadovoljen.«

»Toda otrok božji,« pravi Ericsson, »to vendar ni pot, po kateri se neko deklet zaljubi vate!«

Zanimivosti

Pogled v Kremelj, rezidenco Rusije

Predem se spusti letalo na moskovskem letališču, napravi velik krog nad velemostom. Neopazno se spenja Kremelj iz morja hiš, strogo ločen od ostalih palač tvori svet zase. Kremelj je bil že vse, trdnjava, rezidenca, samostan, patriarhov sedež, kasarna, sedež vlade in arzenal. Osem sto let so gradili Kremelj, zato je njegova vnanost mešanica nazrazličnejših slogov, od staroruskega do renesanse. Ko je prvič stopil Kremelj v zgodovino, so bili grički nad reko Moskvo še gozdni. Košati hrasti so rasti tod, obdani od reke in močvirij. Mnogi carji so iskali zavetja v njem. Italijani Marco in Pietro Solario ter Marco Ruffo in drugi so dogradili okrogle stolpe ter 15 do 20 metrov visoko obzidje, za katerimi so se v novejši dobi zvrstile velike vojašnice. Veliki arzenal, v katerem mole v zrak cevi 875 starih topov, ugrabljenih v napoleonskih vojskah, je zgradil Nemec Christoph Konrad.

Mnoge cerkve so našle v kremelskem zavetju svoj prostor. Mnoge med njimi imajo poseben pomen v ruski zgodovini. Katedrala Marijinega oznanjenja je bila

zgrajena 1490, ima znamenite arkade in devet kupol. Nasproti stoji arhangeljska katedrala, grobnica carjev, dalje katedrala, kjer so kronali carje in kjer počiva jo moskovski pravoslavni patriarhi. Znamenite so staroslovanske in bizantinske freske v njej. Pri vsakem kronanju so preslikali stare podobe, tako da se je nabral debel sloj fresk.

Na drugem koncu Kremlja so samostanska poslopja. Stara poslopja so že davno izginila, drugod so še ostala kot strašilo. Katarina II. je nameravala ves velikanski Kremelj nadomestiti z drugim dvorom, začeli so Kremelj podirati, a je zmanjkalo denarja. Francozi so razstrelili ob priliki vkorakanja Napoleona v Moskvo mnoga poslopja in stolpe. Človek dobi vtis, ko zapuša Kremelj, da je vse brez načrtov in tjavendan zmetano na širokem prostoru.

Na Rdečem trgu se odpirajo Odršeni-kova vrata nasproti nenavadno veliki baziliki, katere čebulaste kupole se blešče v raznih barvah. Na tem kraju je moral vsak mimoidoči poljubiti fresko Izveličarja. Po revoluciji so to odstranili. Skoro

vsaka palača ima svojo kapelo. Za vrsto palač je spet Odršeni-kova cerkev s kupolami in 97 metrov visokim stolpom. Tu je tudi senatno poslopje sovjetske vlade, dalje granitna palača, v kateri so sprejemali carji po kronanju deputacije. V veliki palači Kremlja zaseda danes centralni ruski komite, v arzenalu nasproti

pa svet ljudskih komisarjev. Kupola se dviga visoko nad ostalimi stolpi.

Kremelj je poln znamenitosti. V nekem dvorišču stoji največji zvon sveta, carski zvon, ki tehta 202.000 kilogramov. Pri požaru 1737 je padel iz stolpa in se razpočil. V orožarni so shranjeni zaklad carske družine, patriarhov, samostanov, cerkva. Nepregledna zbirka kelihov, orožja, namiznih posod, insignij, križev, ur, zlata, srebra in žlahtnega porcelana hrani Kremelj, ta svojevrstna gradnja je

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglaših stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za oglas je din 8.—. Družbe, preklic, dopisovanja in ženitovanjski oglaš din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglaš je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasi davek enkratno objavljeno znaša din 2.—. Znesek za male oglaš se plačuje takoj pri naročilu račun št. 11.409 za vpisati v pisnu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za pisne odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

»KAVALIR«

se odlikuje po okusu in aromi. »Kavalir«, Gosposka 28. 8152—1

Prima

ESTRAGON-KIS

za vlaganje kumarca kakor najboljšo olivno in bučno olje. Specialno olje za želodčno bolne. »Kavalir«, Gosposka 28. 8154—1

LEPA OREHOVA JEDERCA IN MED

dobavi najceneje Medarna Ljubljana. Židovska ul. 6. 7710—1

NOGAVICE — PLETENINE

volno za strojna in ročna dela, koniske koce, posteljne odeje, platno - perilo, blago za ženske obleke itd. dobite ugodno v novi trgovini in pletilnici »MARA«, Koroška cesta 26. 7888—1

ŠOLSKÉ

torbice in nahrbtnike v veliki izbiri priporočila Kravos, Aleksandrova 13. 7933—1

ŠOLSKÉ TORBICE

aktivke, nahrbtniki, velika izbira pri M. Šterbal, Meljska 2 — Trg svobode 6. 8448—1

JABOLKA ZA PREŠO

in namizna kakor tudi jabolčnik, slive za žganje si ugodneje priskrbite, ako se takoj obrnete na trgovino Roman Zajčičnik, Sv. Jernej, n. Loče pri Polčanah. 8459—1

Posesi

LEPA PARCELA na prodaj. Vprašati se pri A. Zoratti, Tyrševa 14. 8377—2

Prodaj

MOTOCIKEL 750 ccm³, ameriški, v izvrstnem stanju ter s kompletnim rezervnim motorjem na prodaj zelo poceni. Meljska 33. 8356—4

Zelo poceni se prodaja OPREMA ZA SPECERIJSKO TRGOVINO Wildenrainerjeva ul. 17-III. 8432—4

Ugodno na prodaj dobro ohranjena SPALNICA Naslov v upravi. 8437—4

Stanovanje 1 soba in kuhinja se odda. Studenci, Jurčičeva 19. 8436—5

STANOVANJE

v enonadstropni hiši, soba in kuhinja, se odda. Dr. Verstovškova ul. 31, Pobrežje. 8440—5

DIN 200

suho stanovanje. Aleksandrova 101, Pobrežje. 8446—5

Dvosobno, sončno

STANOVANJE pri avtobusni postaji se odda. Studenci, Kralja Petra cesta 45, trgovina. 8449—5

NOVO STANOVANJE soba in kuhinja, se takoj odda. Sp. Radvanjska c. 34, Nova vas zraven gostilne Lindič. 8450—5

LEPO DVOBOSOBNO STANOVANJE se odda. Ljubljanska 42. 8451—5

Soba odda

SONČNO SOBO poseben vhod, se odda 15. septembra solidnemu gospodu. Naslov v upravi lista. 8320—7

Sprejmeta se DVA GOSPODA ALI DVE GOSPODIČNI na stanovanje. Aleksandrova 83-I, levo. 8407—7

DVA DIJAKA sprejemem na stanovanje in hrano. Slovenska ul. 36-I, P. Jamc. 8441—7

ODDAM SOBO prost vhod, Kneza Koclja 20, II. nadst., levo. 8442—7

OPREMLJENO SOBO krasna lega s teraso, oddam Slomškova 3-II, Tomšičev dvor. 8443—7

TRI GOSPODE sprejemem na stanovanje. Naslov v upravi. 8445—7

OPREMLJENA SOBO se takoj odda. Delavska 51. 8447—7

1-2 NIŽJEŠOLCA sprejemem učiteljska družina na stanovanje in hrano. Kneza Koclja 15, vrata 2. 8461—7

SOBA V CENTRU se odda. Cankarjeva 1-II. 8452—7

PRAZNA SOBA se odda. Studenci, Stritarjeva ul. 30. 8453—7

LEPO PRAZNO SOBO oddam. Vprašati Slovenska ul. 20 v trgovini. 8454—7

Soba išče

OPREMLJENO SOBO (kabineta) čisto in snažno drž. upokojenec s 16. septembra event. tudi s hrano. Samo na levem bregu Drave. Ponudbe na upravo pod št. 8455—7

ISČEM SOBO (sam) s popolno oskrbo, pri boljši družini. Naslov v upravi. 8456—7

Službo dobi

Dobra SAMOSTOJNA KUJARICA ki bi opravljala tudi vsa druga hišna dela. se sprejme 15. septembrom. Naslov v upravi. 8457—7

Službo išče

IZVEŽBANA POSTREZNIKA ki tudi kuha, išče primerno zaposlitve. Ponudbe: Ulica Gajšek, Vinarska 25. 8458—7

PENZIONIST (50 let) želi primerno dnevno ali nočno službo. Ponudbe pod Penzionist, Vrbanska cesta 27. 8459—7

Dopisi

LOČENKA ne po lastni krivdi. 38 let, lastno hišo in dvojni dohodek. Idoča obrtja, išče solastnika (-co) s kapitalom din 30-50.000 v svrhu izplačila dedičev. Vprašati pod šifro »Takos« na skupno gospodarstvo. 8460—12

MLAD TRGOVEC si želi znanja s simpatično go. spodajno, staro od 17-22 let, v svrhu izletov z motorjem. Ponudbe poslati na ozi. odd. »Večernika« pod »Dobro jutro«. 8461—12

Marila Riedl

umrla dne 3. sept. 1939 ob 10. uri dop. Pogreb umrle se vrši ob 1/5. uri popoldne na pokopališču na Pobrežju.

Zakon za zaščito živali

Nemčija je uvedla poseben zakon za zaščito živali. Ubijanje mačk je bilo že pri starih Germanih zločin, ki se je kaznoval z visokimi globami. Merjasec je bila Germanom sveta žival, s tem, ko je z rilcem ril po zemlji, je pokazal davnim ljudem, kako naj orjejo zemljo... Čimbolj so se pa goveda, konji svinje in druge domače živali udomile pri človeku, so postajale stare svetinje odveč, človek se je spomnil merjascev le z zbadljivkami. Martin

Luther je pisal svojemu sinu: »Verujem, da pridejo mačke in psi prav tako v nebesa in da ima vsaka kultura svojo dušo. Po mohamedanski legendi pridejo Alahovi angeli k vsakemu na bojnem polju umirajočemu konju in ga trepljajo po vratu. V Atenah so obsodili dečka, ki je ujetim pticam izdiral oči, na smrt. Prav tako je zadela v Egiptu smrtna kazen vsakogar, kdor je mučil mačke. Krava je Indijcem nad vse sveta žival.

LEGENDA IN RESNICA O ŽIVLJENJU NA MARSU

Letošnje poletje smo imeli izredno priliko, znova opazovati Mars iz velike bližine. Posebno dobro je bila vidna južna polovica skrivnostnega planeta. Cevi orjaških teleskopov so bile vrpte v zvezdno nebo. Predvsem so se učenjaki trudili, da bi izmerili izpremembe temperature na Marsu. Dr. Slipher, eden najboljših poznavalcev Marsa, se je zaradi tega podal v Bloemfontein v Južno Afriko. Mnenja je, da izvirajo rdečkasti odsevi, po katerih lahko takoj spoznamo Marsa na nočnem nebu, od nekaterih rastlin, ki uspevajo na tem planetu. Dalje opazujejo na Marsu prehod od svetlozelenega pomladnega odseva na nasičeno zeleno v polteju in temnejšo barvo v jeseni. Če se bodo ta opazovanja potrdila, če obstaja res rastlinski plašč na Marsu, potem bo teorija o življenju zgoraj prodrla. Kajti skok od rastiine k človeku ni daleč.

MILIJONARJI POD MIKROSKOPOM

V 39 nastopih je zaslužil znani boksar Joe Luis milijon dolarjev. Nova uredba o davkih, ki jo je izdal Roosevelt, je sicer znatno prizadejala dobičkarstvo v tem smislu v Ameriki, zato se mnoge filmske zvezde raje može, da prihranijo na davkih. Gene Tunney je postal pridobitnik, Jack Dempsey strže gostom v svoji restavraciji, Carpentier je navaden posloven človek. V Parizu ima bar. Neki manazer boksačev je nedavno dejal, da danes več zasluži hokejski prvaki na ledu, kakor boksarski šampioni. Prav tako je s filmskimi zvezdami. Igralka, ki zaslu-

ži po 300.000 dolarjev na mesec, ima velike izdatke za davke, za vzdrževanje luksuznega stanovanja, za sorodnike, dobrodelne namene, za zavarovalnino, agenta, garderobo itd., tako, da zanjo le malo ostane.

OTROCI IN MEDVEDČKI

V vasi Podturnom na Notraniskem se je lani dogodil ta zanimivi slučaj. Otroci so v bližnjem gozdu nabirali lim, ki ga rabijo za svinjsko krmo. Kar opazijo dve ljubki živalici, ki se sila fletno igrata. Brž se ima približajo in kmalu se je pričela vesela igra med otročadjo, štirinogo in drugo. Pa se ne daleč stran prikaže stara medvedka, zarenči in otroci hudo prestrašeni izginijo domov. Menda so jim morali potem prati hlačke, malčkom pa se je pozneje večkrat stožilo po prijetnih pajdaših-medvedčkih.

TRIKRAT JE UMRL

Ko mu je bilo 21 let, so našli Francoza J. Duployerja našli onesvečenega na polju. Celih deset ur so se zamaš trudili z umetnim dihanjem in zdravnik je nato izstavil mrtvaški list. Dve uri navrh se je Jean sam zbudil. Po desetih letih se je možu pripetilo slično, da je po neuspeli zdravnikovi pomoči zadihal sam od sebe. Pred tedni je mož tretjič umrl, pa nihče ni verjel njegovi smrti. Položili so ga sicer na nekak oter, a imeli že vse pripravljeno za trenutek, ko se vnovič prebudi k življenju. Tokrat pa je mož ostal trdovraten, njegovo truplo je po treh dneh začelo trohneti in — kaj so sicer hoteli? — položili so ga v grob. A njegovi smrti še vedno ne verjamejo.

Sodnik (obtožencu): — Vi ste torej oproščeni.

Obtoženec: — Pa jaz sem bil pet mesecev v preiskovalnem zaporu.

Sodnik: — Ne morem pomagati.

Obtoženec: — Prosim, ker sem bil pet mesecev po nedolžnem zaprt... ali smem na ta račun kaj malega ukrasti?

Vse za šolo

kupite najboljše in najceneje v knjigarni in papirnici

„TISKOVNE ZADRUGE“
Maribor, Aleksandrova c. 13 - Telefon 25-45

Izdaja in ureja ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva šte. 25-67 in uprave šte. 28-67. — Poštni čekovni račun šte. 11.409.